

Kaupan alan yritysten ja toimipaikkojen kehitys Helsingissä vuosina 2010–2018

Eyüp Yilmaz

Tilastoja
2020:12

Helsinki

Tilastoja
ISSN 2489-4311

Lisätietoja:
Eyüp Yilmaz,
Puh. 310 36520

eyup.yilmaz@hel.fi
Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot

www.hel.fi/kaupunkitieto

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Kaupan ala Suomessa	5
Kaupan ala Helsingissä	8
Tukku- ja vähittäiskaupan alan yritykset ja toimipaikat	8
Yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto	8
Yritysten koko ja suuruusluokka	13
Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus kaupan alalla	15
Toimipaikkojen lukumäärä	19
Kaupan alan merkitys Helsingin elinkeinoelämälle	22
Yhteenveto	25
Lähdeluettelo	27
Kuviot ja taulukot	27
Laatuseloste	28
Liitetaulukot – Tukku ja vähittäiskauppa Suomessa.....	29
Liitetaulukot – Tukku- ja vähittäiskauppa Helsingissä	32
Liitetaulukot – Kaupan alan merkitys Helsingin elinkeinoelämälle	38

Johdanto

Kaupan ala on perinteisesti ollut Suomessa merkittävä toimiala, joka on kohdannut 2010-luvulla lukuisia muutoksia. Digitalisaatioon, kaupungistumiseen ja vastuullisuuteen liittyvät teemat ovat tulleet vahvasti osaksi arkea ja osaksi kaupan alan yritystoimintaa. Samalla kuluttajien tarpeiden sekä tottumuksien muuttuminen ovat muovanneet kaupan alan elinkeinotoimintaa suuresti. Nämä ja monet muut trendit ovat muuttaneet kaupan alan dynamiikkaa merkittävästi.

Toimialarakenteissa tapahtuneet muutokset ovat tuoneet kaupan alalle muun muassa itsepalvelukassoja, luomu- ja vastuullisesti tuotettuja tuotteita, kehittyneitä verkkokauppoja ja ennen kaikkea asiakkaille uusia kokemuksia, joita ei aiemmin ollut tarjolla. Tapahtunut muutos näkyy myös kaupan alan yrityksissä; kaupan alan yrityksiä on poistunut toimialalta ja uusia on perustettu tilalle. Yritysten työvoimalta edellyttämä osaaminen sekä toimialan työpaikkamäärät ovat jatkuvassa muutoksessa.

Muutos ei ole näkynyt ainoastaan koko Suomen tasolla, vaan myös alueittain. Syrjäisemmiltä alueilta kauppohen toimipaikkoja on lakkautettu, kun taas kasvaville ja elinvoimaisemmille alueille niitä on tullut lisää. Kotimaisten toimijoiden ohella kaupan alalle on tullut myös paljon ulkomaisia toimijoita, jotka muuttavat toimialan sisäistä dynamiikkaa. Helsingissä kaupan alalla on keskeinen merkitys alueen elinvoimaisuudelle. Esimerkiksi vuonna 2017 tukku- ja vähittäiskauppa muodosti miltei kymmenyksen kaikista Helsingin työpaikoista (Yilmaz 2020, 8–9). Vastaavasti kaikkien Helsingissä toimivien yritysten tuottamasta liikevaihdosta kaupan ala muodosti vuonna 2018 yli viidenneksen (Tilastokeskus 2020a). Helsingin alueen elinvoimaisuus on vahvasti kytköksissä kaupan alalla tapahtuneeseen kehitykseen sekä sen tulevaisuuden näkymiin.

Tässä julkaisussa tarkastellaan kaupan alalla tapahtunutta kehitystä. Kaupan ala koostuu tukkukaupan, vähittäiskaupan sekä moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen muodostamasta kokonaisuudesta. Tarkastelussa ovat yritysten lukumäärissä, henkilöstömäärissä, liikevaihdossa sekä toimipaikkojen lukumäärissä tapahtuneet muutokset. Tavoitteena on myös verrata yritysten suuruusluokkia, kotimaista ja ulkomaista omistajuutta sekä muita ominaisuuksia. Julkaisussa toimialaluokituksena käytetään Tilastokeskuksen TOL2008-luokitusta. TOL2008-toimialaluokituksessa kaupan ala jakautuu kolmeen alatoimialaan, jotka ovat moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa sekä korjaus, tukkukauppa ja vähittäiskauppa (Tilastokeskus 2020b). Näiden sisällä on taas lukuisia osatoimialoja, kuten erikoiskauppa, päivittäistavarakauppa sekä tekninen tukkukauppa.

Toimipaikkojen osalta tuodaan esille toimipaikkojen lukumäärissä tapahtunut muutos kaupan alalla tapahtuneen kehityksen kuvaamiseksi. Julkaisussa tarkasteluvuosi on käytetään vuosia 2010–2018. Ennen yhteenveto-osiota kaupan alan merkitystä Helsingin elinkeinoelämään tarkastellaan yleisellä tasolla vuoden 2018 tilastoja hyödyntämällä. Kaupan alan merkitystä Helsingin elinkeinoelämälle analysoidaan yritystoimintaa kuvaavien indikaattorien – yritysten, lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän – pohjalta.

Kaupan ala Suomessa

Tukku- ja vähittäiskaupalla on ollut Suomen elinkeinoelämässä ja taloudessa tärkeä asema niin työpaikkojen, yritysten kuin Suomen kansantalouden näkökulmasta. Tukku- ja vähittäiskaupan kannattavuus ja elinvoimaisuus ovat alueellisen kilpailukyvyn kannalta oleellisia, sillä suotuista kaupan alan kehitys voi heijastua myös aluetalouden kehitykseen ja kilpailukykyyn positiivisesti. Kaupan ala on osa palvelusektoria, joka muodostaa suurimman osan Suomen elinkeinorakenteesta (Tilastokeskus 2020c).

Kaupan liiton mukaan kaupan ala muodostaa arvoltaan lähes kymmenen prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta (BKT) (Kaupan liitto 2020). Tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimi 40 300 yritystä vuonna 2018. Suhteutettuna kaikkien Suomessa toimivien yritysten lukumäärään, vastasi tämä 11,2 prosentin osuutta. Kaupan alan merkitys osana Suomen elinkeinotoimintaa korostuu tarkasteltaessa toimialan yritysten henkilöstömäärää sekä liikevaihtoa. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten henkilöstömäärä oli 234 520 henkilöä vuonna 2018, mikä vastasi 15,7 prosenttia kaikkien yritysten henkilöstömäärästä. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten vuonna 2018 tuottaman liikevaihdon arvo oli 112,5 miljardia euroa, ja se on 25,8 prosenttia kaikkien yritysten liikevaihdosta (Tilastokeskus 2020d.)

Kaupan alan yritysten ohella on syytä analysoida myös kaupan alan toimipaikkoja. Toimipaikalla tarkoitetaan paikallista toimintayksikköä, joka on yhden yrityksen tai yritystyyppisen yksikön omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluksia tuottava tuotantoyksikkö. Tukku- ja vähittäiskaupan tapauksessa toimipaikalla tarkoitetaan esimerkiksi myymälää, ja siten yhdellä yrityksellä voi olla useampia toimipaikkoja (Tilastokeskus 2020e). Yritystoiminnan kehitystrendi ei välttämättä vastaa toimipaikoissa tapahtunutta kehitystä. Eroavaisuus yritysten sekä toimipaikkojen antamissa luvuissa johtuu siitä, että tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimipaikkoja voivat omistaa muutkin tahot kuin tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla päätoimisesti operoivat yritykset.

Vuonna 2018 Suomessa sijaitsi kaikki toimialat huomioiden 394 814 toimipaikkaa, josta tukku- ja vähittäiskaupan osuus oli 13,2 prosenttia. Tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikat vastaavasti työllistivät 233 082 henkilöä, mikä vastasi kaikkien toimialojen sekä toimipaikkojen henkilöstöön suhteutettuna 15,6 prosenttia. Tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikat tuottivat vuonna 2018 liikevaihtoa 127,7 miljardin euron arvosta, mikä vastasi lähes 30 prosenttia kaikkien toimialojen sekä toimipaikkojen tuottamasta liikevaihdosta (Tilastokeskus 2020a). Toimipaikkojen luvut poikkeavat hiukan yritystoiminnan luvuista johtuen käsitteellisestä erosta.

Vähittäiskauppa on kaupan alan alatoimialoista suurin. Vuonna 2018 vähittäiskaupan yritysten määrä muodosti 44,4 prosenttia, tukkukaupan 32,1 prosenttia ja moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen yritykset 23,4 prosenttia kaikista toimialan yrityksistä. Vähittäiskaupan alalla oli koko maan tasolla 17 898 yritystä, tukkukaupan alalla 12 952 ja moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alalla oli 9 450 yritystä. Tukkukaupan toimialan yritysten lukumäärä oli 12 952 ja vähittäiskaupan 17 898 yritystä (taulukko 1). Tukkukauppa muodosti yli puolet tukku- ja vähittäiskaupan alan henkilöstömäärästä, vähittäiskaupan osuuden jäädessä reiluun kolmannekseen. Liikevaihdossa tilanne oli

päinvastainen, sillä vähittäiskaupan osuus oli yli puolet. Tukkukaupan liikevaihdon osuus oli vastaavasti reilu kolmanneksen toimialan yritysten liikevaihdosta.

Taulukko 1. Kaupan alan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä, liikevaihto sekä toimipaikkojen lukumäärä alatoimialoittain Suomessa vuonna 2018

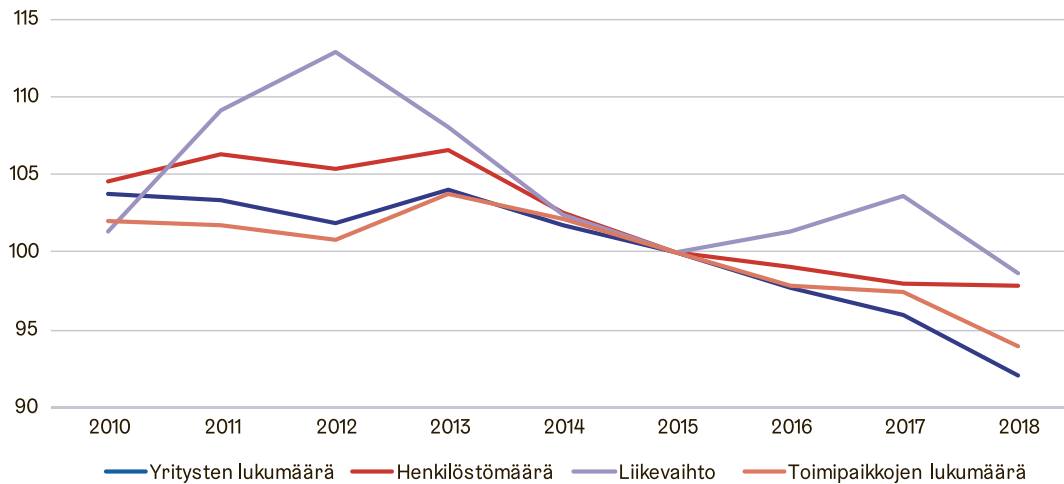
Toimiala (TOL2008)	Yritysten lukumäärä	Henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)	Toimipaikkojen lukumäärä
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	9 450	37 538	17	11 087
Prosenttiosuus-%	23,4	16,0	15,1	21,2
Tukkukauppa	12 952	76 952	57,6	15 401
Prosenttiosuus-%	32,1	32,8	51,2	29,5 %
Vähittäiskauppa	17 898	120 030	37,8	25 733
Prosenttiosuus-%	44,4	51,2	33,6	49,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	40 300	234 520	112,5	52 221

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Tukku- ja vähittäiskaupan toimialan yrityksiä vastaava tarkastelu on mahdollista tehdä myös toimipaikkojen osalta. Toimipaikkojen prosentuaalinen jakauma on miltei samankaltainen kuin yritystoiminnassa. Vähittäiskaupan osuus on toimipaikoissa korkeampi lukumäärän osalta. Muilta osin erot ovat pieniä prosenttiosuuksia tarkasteltaessa. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen osuus jäi sekä yritysten lukumäärissä, että toimipaikkojen määrissä viidenneksen tasolle. Yritysten henkilöstömäärissä ja liikevaihdossa osuudet olivat tätäkin alhaisemmat (taulukko 1).

Vuoden 2018 tilanteen ohella on syytä tarkastella sitä, kuinka tukku- ja vähittäiskaupan toimiala on kehittynyt Suomessa vuosina 2010–2018. Kaupan alan yritysten ja henkilöstön määrät ovat vähentyneet lähes yhtäjaksoisesti vuosina 2010–2018. Vuonna 2018 kaupan alalla oli noin kahdeksan prosenttiyksikköä vähemmän yrityksiä kuin vuonna 2015 ja henkilöstön määrä oli muutaman prosenttiyksikön pienempi. Liikevaihdon kehitys on ollut vaihtelevampaa. Vuosina 2010–2012 liikevaihto kasvoi, mutta sen jälkeen liikevaihdon määrä on pienentynyt vuosien 2015–2017 pientä kasvua lukuun ottamatta (kuvio 1 & liitetaulukko 1).

Kuvio 1. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän kehitys Suomessa vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Yritysten ja toimipaikkojen lukumäärissä, sekä yritysten henkilöstömäärissä ja liikevaihdossa tapahtunut kehitys osoittaa kaupan alan murroksen. Vaikka yritysten ja toimipaikkojen määrä sekä henkilöstömäärät ovat vähentyneet vuoden 2015 tasoon nähden, on liikevaihdolla aika ajoin ollut kasvupotentiaalia. Liikevaihdon kasvu on ollut vahvasti sidoksissa koko kansantalouden kehitykseen, mikä on tuonut omalta osaltaan kehitystrendiin kausiluontoisuutta.

Kaupan ala Helsingissä

Tässä osiossa keskitytään analysoimaan tukku- ja vähittäiskaupan alalla tapahtunutta kehitystä Helsingissä. Tarkasteluvuosina käytetään pääsääntöisesti vuosia 2010–2018. Ensin analysoidaan tukku- ja vähittäiskaupan alan yrityksiä koko toimialalla ja tämän jälkeen alatoimialoittain. Lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon ohella tarkastelussa ovat myös yritysten suuruusluokat ja ulkomainen omistus. Toimipaikkojen osalta tarkastelussa ovat toimipaikkojen lukumäärä, jonka avulla on mahdollista täydentää yritystoimintaa kuvaavia indikaattoreita.

Tukku- ja vähittäiskaupan alan yritykset ja toimipaikat

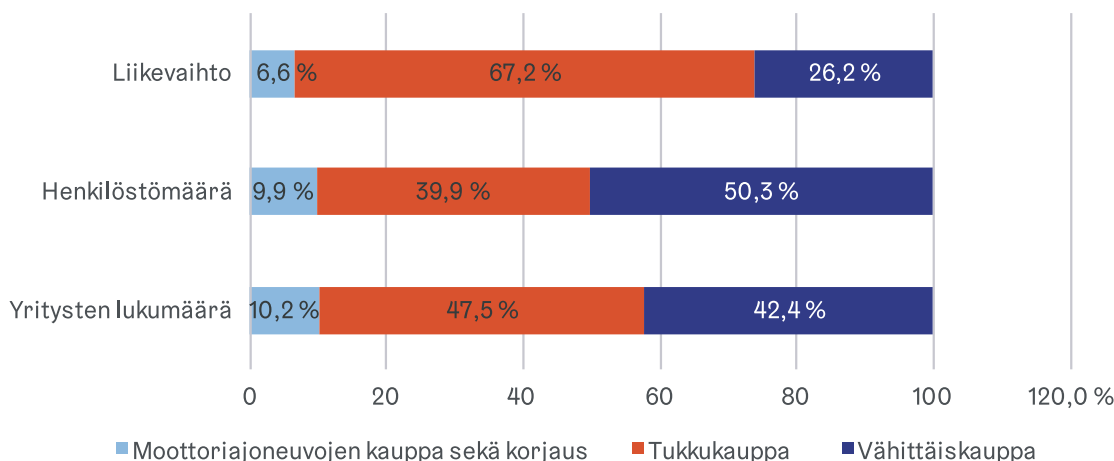
Elinkeinotoiminnalla on keskeinen asema Helsingin alueen kehittämisessä, kilpailukyvyssä sekä elinvoimaisuudessa. Kaupan alan yrityksille vakaa toimintaympäristö, osaa- van työvoiman saanti sekä kasvavat asiakasvirrat ovat avainedellytys kannattavan yritystoiminnan aikaansaamiseksi. Helsingin elinvoimaisuus, kasvupotentiaali sekä vakaus luovat edellytyksiä kannattavalle ja kehittyvälle yritystoiminnalle niin kaupan alan kuin muidenkin toimialojen yritysten osalta. Kasvavan ja kehittyvän kaupungin ominaispiirre on myös väkiluvun kasvu, mikä tarjoaa tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimiville yrityksille mahdollisuuden hyötyä kasvavista asiakasvirroista.

Yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto

Vuonna 2018 Helsingissä sijaitsi 5 384 kaupan alan yritystä, mikä on noin 13,4 prosenttia koko Suomen kaupan alan yrityksistä. Yritysten henkilöstömäärä oli 33 133, ja koko Suomen kaupan alan yritysten henkilöstömäärästä 14,2 prosenttia. Helsingissä toimivan tukku- ja vähittäiskaupan osuus koko alan liikevaihdosta oli 17,2 prosenttia ja liikevaihdon kokonaissumma oli 19,5 miljardia euroa (taulukko 3).

Kaupan ala on Helsingissä vahvasti keskittynyt tukkukaupan sekä vähittäiskaupan ympärille. Vuonna 2018 liki 47 prosenttia kaupan alan yrityksistä sijaitsi tukkukaupan ja 42 prosenttia vähittäiskaupan toimialalla. Suurin osa kaupan ala yrityksistä toimi siis näillä kahdella alatoimialalla, mikä heijastui myös henkilöstömäärään sekä liikevaihtoon. Tukkukaupan toimialan osuus korostui erityisesti henkilöstömäärässä, sillä 67 prosenttia kaupan alan henkilöstöstä työskenteli tukkukaupan alalla. Vähittäiskaupan osuus oli 26 prosenttia. Liikevaihdossa tilanne on toisenlainen. Vähittäiskauppa muodosti 48 prosenttia liikevaihdosta ja tukkukauppa 42 prosenttia. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen toimialan osuus jäi vähäiseksi kaikissa indikaattoreissa. Korkeimmillaan osuus oli yritysten lukumäärässä sekä henkilöstömäärässä, jolloin osuus oli kymmenen prosentin tasolla. Helsingin kaupan elinvoimaan vaikuttaa siten vahvasti tukkukaupan ja vähittäiskaupan aloilla tapahtunut kehitys.

Kuvio 2. Yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus alatoimialoittain Helsingissä vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Yleisesti ottaen katsottuna, kaupan alan yritysten määrä väheni vuosia 2011 ja 2013 lukuun ottamatta. Sama päti myös henkilöstömäärän ja liikevaihdon tapauksissa, mutta liikevaihto kasvoi myös tarkasteluajanjakson aikana muutamana vuonna ripeästi. Vuosi 2018 oli tilastojen valossa monella tapaa hankala kaupan alalle, sillä yritysten määrä väheni yli viisi prosenttia, henkilöstömäärä yli kolme prosenttia ja liikevaihto peräti yli viidenneksen edelliseen vuoteen nähden.

Ainoastaan vuosina 2011 sekä 2013 kaupan alan yritysten määrä kasvoi aiempaan vuoteen nähden. Tarkasteluajanjakson loppua kohden yritysten määrän väheneminen kiihtyi entisestään. Henkilöstömäärä kehittyi miltei vastaavalla tavalla. Vuotta 2011 lukuun ottamatta, henkilöstömäärä väheni kaupan alan yrityksissä. Erityisesti vuosina 2014–2015 henkilöstömäärän väheneminen oli jyrkkää, yli neljä prosenttia kumpanakin vuonna.

Liikevaihdon kehitys oli epätasaisempaa, kun sitä vertaa yritysten lukumäärissä ja henkilöstömäärissä tapahtuneeseen kehitykseen. Liikevaihto vaihteli tarkasteluajanjakson ajan talouden suhdanteiden mukaan ja lasku oli jyrkintä vuonna 2018, jolloin liikevaihto väheni 23 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Myös vuosina 2013–2014 tukku- ja vähittäiskaupan alan yritysten liikevaihto väheni yli kymmenen prosenttia (taulukko 3).

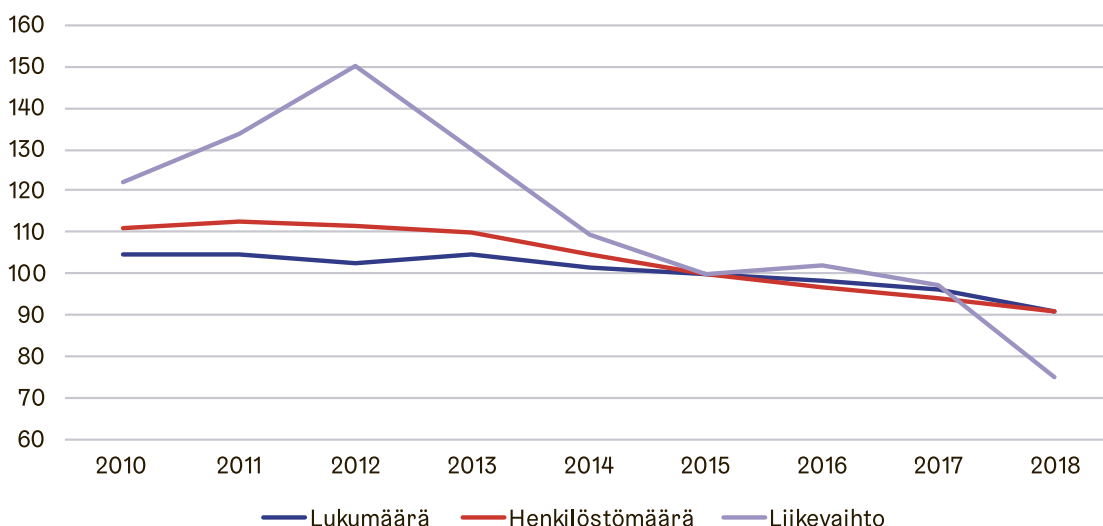
Taulukko 2. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Helsingissä vuosina 2010–2018

Vuosi	Lukumäärä	Vuosi- muutos-%	Henkilöstö- määrä	Vuosi- muutos-%	Liikevaihto (miljardia euroa)	Vuosi- muutos-%
2010	6 194	-	40 463	-	31,7	-
2011	6 201	0,1	41 024	1,4	34,7	9,3
2012	6 080	-2,0	40 672	-0,9	38,9	12,1
2013	6 181	1,7	40 006	-1,6	33,7	-13,3
2014	5 992	-3,1	38 193	-4,5	28,4	-15,9
2015	5 915	-1,3	36 455	-4,6	25,9	-8,5
2016	5 812	-1,7	35 196	-3,5	26,5	2,2
2017	5 686	-2,2	34 280	-2,6	25,3	-4,6
2018	5 384	-5,3	33 133	-3,3	19,5	-23,0

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Verrattaessa tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän sekä liikevaihdon kehitystä vuoteen 2015, tulee indikaattoreiden laskeva kehitys selvemmin ilmi. Tarkasteluajanjakson lopussa erityisesti liikevaihto, mutta myös yritysten lukumäärä sekä henkilöstömäärä olivat alemmalla tasolla kuin vuonna 2015. Liikevaihto oli tuolloin lähes neljänneksen alemmalla tasolla. Vastaavasti ennen vuotta 2015 indikaattorit olivat korkeammalla tasolla, liikevaihto oli vuonna 2012 jopa 50 prosenttia korkeampi (kuvio 3).

Kuvio 3. Tukku- ja vähittäiskaupan alan yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon kehitys Helsingissä vuosina 2010–2018

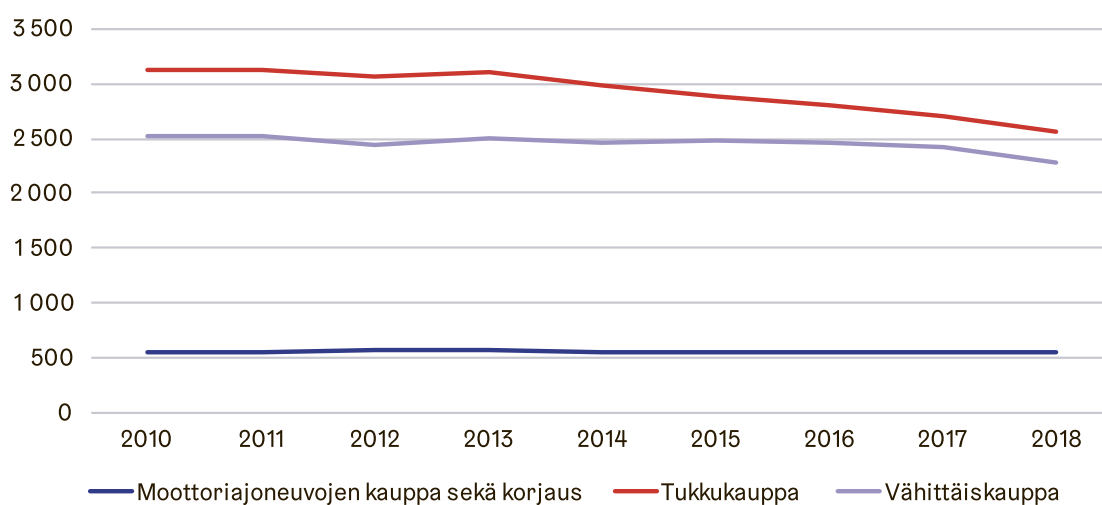

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Kun tarkastellaan yritysten lukumäärissä tapahtunutta kehitystä alatoimialoittain, käy ilmi se, että eri alatoimialat ovat kehittyneet toisistaan poikkeavalla tavalla. Lukumäärällisesti pienin alatoimiala koko tarkasteluajanjakson ajan oli moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus. Sen yritysten lukumäärä pysyi suhteellisen samalla tasolla. Tukku- ja vähittäiskaupan kehitys oli toisenlaista. Tarkasteluajanjakson aikana tuk-

kukaupasta väheni yritysten lukumäärästä yli viidennes ja vähittäiskaupasta yli kymmenys. Tukkukaupan tapauksessa ainoastaan vuosien 2011 ja 2013 lukumäärien vuosimuutos oli positiivinen. Erityisesti vuoden 2018 lasku oli jyrkkä edelliseen vuoteen nähden, sillä tukkukaupan yritysten määrä väheni lähes kuudella prosentilla. Vähittäiskaupan yritysten määrän vuosimuutos oli positiivinen vuosina 2013 ja 2015. Muilta osin vähittäiskaupan trendi oli vähenevä. Kuten tukkukaupan alalla myös vähittäiskaupassa yritysten lukumäärä väheni tarkasteluajanjakson loppua kohden ripeämmin (kuvio 4 & liitetaulukko 9).

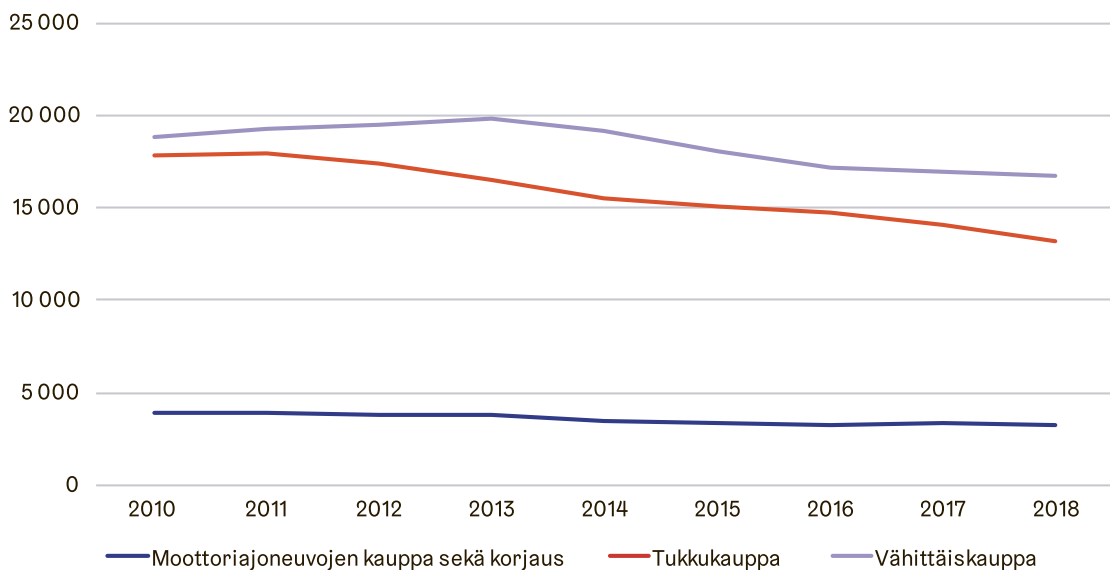
Kuvio 4. Yritysten lukumäärän kehitys kaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Yleisesti tukku- ja vähittäiskaupan henkilöstömäärän kehitystrendi oli Helsingissä laskusuuntainen tarkasteluajanjakson alkua lukuun ottamatta, sillä alussa trendi oli hieman kasvava. Tukkukaupan ja vähittäiskaupan henkilöstömäärä muodosti yli 90 prosenttia kaupan alan henkilöstömäärästä. Tukkukaupan henkilöstömäärä kasvoi ainoastaan vuonna 2011 edelliseen vuoteen nähden. Henkilöstömäärän kehitys oli muutoin negatiivinen. Se oli jyrkässä laskussa tarkasteluajanjakson lopussa ja esimerkiksi vuonna 2018 henkilöstömäärä laski peräti 6,1 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vähittäiskaupan henkilöstömäärä kasvoi vuosina 2011–2013. Vuodesta 2014 alkaen henkilöstömäärä on vähentynyt ja erityisen jyrkkää – yli viisi prosenttia – väheneminen oli vuosina 2015–2016. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alalla henkilöstömäärä pysyi suhteellisen samalla tasolla koko tarkasteluajanjakson ajan (kuvio 5 & liitetaulukko 10).

Kuvio 5. Yritysten henkilöstömäärä tukku- ja vähittäiskaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018

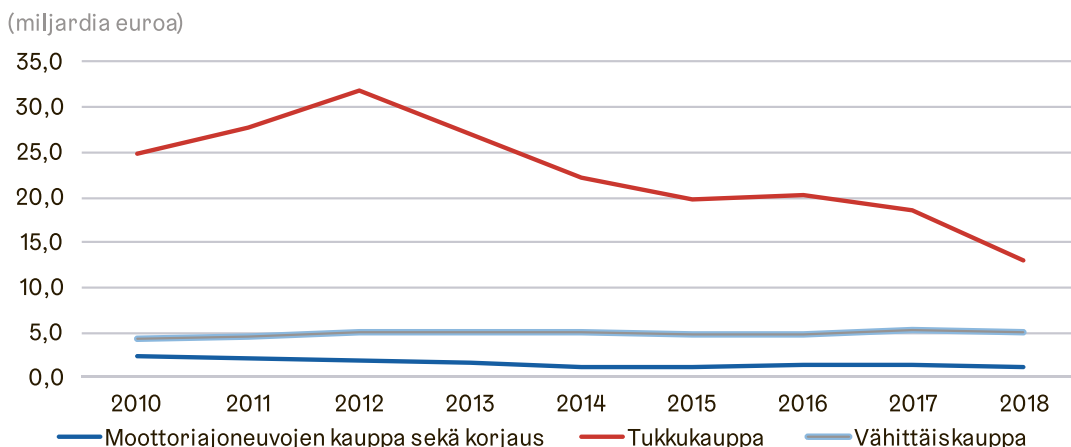

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Tukku- ja vähittäiskaupan toimialan yritysten liikevaihdon kehitys poikkeaa monelta osin yritysten määrään sekä henkilöstömäärään kehityksestä. Tukkukaupan liikevaihto oli tarkasteluajanjakson korkeimmalla tasolla vuonna 2012 ja vuoteen 2018 mennessä liikevaihto oli pudonnut siitä 58,9 prosenttia. Tukkukaupan liikevaihdon laskutrendi vaikutti koko toimialan yritysten liikevaihdon kehitykseen. Tukkukaupan liikevaihto muodosti vuonna 2018 yli 67 prosenttia koko toimialan liikevaihdosta, mikä kuvastaa tukkukaupan merkitystä koko toimialalla.

Vähittäiskaupan yritysten liikevaihto kasvoi vuosina 2011–2012 edelliseen vuoteen nähden, mutta kääntyi tämän jälkeen lievään laskuun vuoteen 2017 saakka. Vuonna 2017 liikevaihto kasvoi 7,5 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Mootoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialan yritysten liikevaihto väheni vuosina 2011–2014 ja kasvoi tämän jälkeen, lukuun ottamatta vuotta 2018 (kuvio 6 & liiketaulukko 11).

Kuvio 6. Yritysten liikevaihto tukku- ja vähittäiskaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon yleinen kehitystrendi tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla on ollut siis aleneva. Tämä kielii toimialalla tapahtuneesta selvästä murroksesta. Lisäksi Helsingissä kaupan alan painopiste on siirtynyt tukkukaupasta yhä vahvemmin vähittäiskaupan puolelle, mikä heijastuu myös toimialakohtaisen liikevaihdon kehitykseen. Vähittäiskauppa on joiltain osin pitänyt yllä kaupan alan liikevaihdon kehitystä tilanteessa, jossa tukkukaupan liikevaihto on laskenut. Kaupan alan henkilöstömäärän väheneminen on mahdollisesti kytköksissä digitalisaatioon. Digitalisaatio auttaa tehostamaan toimintaa ja parantamaan tuottavuutta. Kaupat ovat omaksuneet uusia digitaalisia ratkaisuja, jotka mahdollisesti edellyttävät vähemmän henkilökuntaa kuin aiemmin. Tästä esimerkkinä verkkokaupan lisääntyminen sekä itsepalvelukassat.

Laskutrendi oli jyrkintä tukkukaupassa, mikä heijastui myös koko toimialan kehitykseen. Helsingin osalta tämä on merkki mahdollisesti kaupan alalla vallitsevasta laajasta muutoksesta, minkä johdosta lukuisat tekijät ja trendit muuttavat kaupan alan rakennetta. Kaupungistumisen seurauksena isot tukkukaupat ovat jossain määrin poistuneet Helsingistä ja toisaalta vähittäiskauppa on pystynyt vastaamaan paremmin kuluttajien muuttuviin tarpeisiin. Erityisesti tukkukaupan muutokseen on mahdollisesti vaikuttanut myös se, että Helsingin tiivistyessä isoja tiloja vaativat tukkukaupat ovat siirtyneet muualle pääkaupunkiseudulle ja muualle Suomeen.

Yritysten koko ja suuruusluokka

Jotta kaupan alan viimeaikaista kehitystä voidaan ymmärtää tarkemmin, on syytä tarkastella kaupan alaa myös yritysten koon kautta. Tässä julkaisussa tukku- ja vähittäiskaupan yritykset on jaoteltu pieniin (0–49 hengen yritykset), keskisuuriin (50–249 hengen yritykset) sekä suuriin yrityksiin (≥ 250 hengen yritykset). Tarkastelussa ovat yritysten määrän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuuksissa tapahtunut kehitys vuosien 2010–2018 välillä. Ensiksi tarkastellaan tukku- ja vähittäiskaupan toimialaa kokonaisuutena ja tämän jälkeen siirrytään analysoimana alatoimialoissa tapahtunutta kehitystä.

Tukku- ja vähittäiskauppa on vahvasti pienyritysvetoinen, sillä pienten yritysten osuus koko toimialan yritysten lukumäärästä oli yli 96 prosenttia koko tarkasteluajanjakson ajan. Keskisuurten yritysten osuus oli muutaman prosentin tuntumassa ja suurten yritysten prosentin tienoilla. Vaikka kaupan ala on vahvasti yritysten lukumäärän valossa pienyritysvetoinen, sekä keskisuurilla että suurilla yrityksillä on tärkeä rooli kaupan alan kehityksessä. Tämä korostuu erityisesti henkilöstömäärää sekä liikevaihtoa tarkasteltaessa.

Esimerkiksi henkilöstömäärän osalta pienten yritysten osuus kasvoi erityisesti tarkasteluajanjakson loppupuoliskolla muodostaen vuonna 2018 reippaasti yli puolet tukku- ja vähittäiskaupan henkilöstömäärästä. Pienten yritysten osuus liikevaihdosta kasvoi 15,5 prosenttiyksikköä vuosien 2010–2018 välillä ollen vuonna 2018 lähes 50 prosenttia. Keskisuurten yritysten osuus henkilöstömäärästä oli 14,5 prosenttia ja liikevaihdosta yli kolmannes (taulukko 4 & liitetaulukko 12).

Taulukko 3. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto suuruusluokittain Helsingissä vuosina 2010, 2014 ja 2018

Vuosi	2010	2014	2018
0-49 henkeä			
Lukumäärä	5 997	5 797	5 211
Henkilöstömäärä	18 811	17 377	17 882
Liikevaihto (miljardia euroa)	10,4	8,2	9,4
50-249 henkeä			
Lukumäärä	124	130	118
Henkilöstömäärä	5 971	5 577	4 820
Liikevaihto (miljardia euroa)	3,8	8,2	6,4
250- henkeä			
Lukumäärä	73	65	55
Henkilöstömäärä	15 680	15 238	10 431
Liikevaihto (miljardia euroa)	17,6	12,0	3,7
Kaikki suuruusluokat yhteensä			
Lukumäärä	6 194	5 992	5 384
Henkilöstömäärä	40 463	38 193	33 133
Liikevaihto (miljardia euroa)	31,7	28,4	19,5

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Kaikilla alatoimialoilla pienet yritykset olivat yleisimpiä. Niiden osuus oli kaikilla alatoimialoilla yli 94 prosenttia. Suuria yrityksiä oli vastaavasti vähiten. Henkilöstömäärän sekä liikevaihdon osalta jakauma oli huomattavasti tasaisempi kaikilla alatoimialoilla. Tukku-kaupan alalla pienet yritykset kasvattivat osuuttaan henkilöstömäärässä merkittävästi. Pienet yritykset kasvattivat siten merkitystään työllistäjinä. Toisaalta suurissa yrityksissä osuus on pienentynyt. Pienet yritykset muodostivat miltei 75 prosenttia tukkukaupan henkilöstömäärästä vuonna 2018. Vähittäiskaupan ja moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialoilla pienten yritysten osuus on huomattavasti alhaisempi. Tukku-kauppaa lukuun ottamatta, suurilla yrityksillä oli keskeinen asema työllistäjänä, vaikka niiden määrä oli yritysten lukumäärää tarkasteltaessa vähäinen.

Liikevaihto oli suhteellisen tasainen kaikissa yritysten suuruusluokissa, tukkukauppaa lukuun ottamatta. Suurten yritysten osuus liikevaihdossa laski roimasti tarkasteluajanjakson lopussa, mikä näkyi pienten ja keskisuurten yritysten liikevaihdon osuuden suhteellisenä kasvuna. Liikevaihdon osuutta tarkasteltaessa muilla toimialoilla suuret yritykset olivat tarkasteluajanjakson lopussa suurin ryhmä. Muilla toimialoilla suurimpana ryhmänä olivat joko pienet tai keskisuuret yritykset. Esimerkiksi vähittäiskaupassa suuret yritykset tuottivat yli puolet alatoimialan liikevaihdosta (liitetaulukot 9-12).

Tukku- ja vähittäiskaupan alalla valtaosa yrityksistä on kooltaan pieniä, mutta sekä keskisuurilla että suurilla yrityksillä on merkittävä osuus henkilöstömäärästä ja liikevaihdosta niin koko toimialan kuin alatoimialojenkin tasolla. Suuret yritykset tuovat tukku- ja vähittäiskaupan toimialalle vakautta suuren henkilöstömäärän sekä liikevaihdon ansiosta. Suuret yritykset pystyvät kokonsa ansiosta luomaan paljon työpaikkoja ja saamaan toimialalle liikevaihtoa. Tämä kohottaa kerrannaisvaikutuksen omaisesti niiden merkitystä toimialan elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn ylläpitämisen osalta. On kuitenkin syytä korostaa, että tukkukaupan suurten yritysten liikevaihdon osuus putosi merkittävästi. Vaikka

suuret yritykset näkyvätkin vahvasti katukuvassa, on pienillä yrityksillä merkittävä vaikutus toimialan kehitykseen sekä kasvunäkymiin.

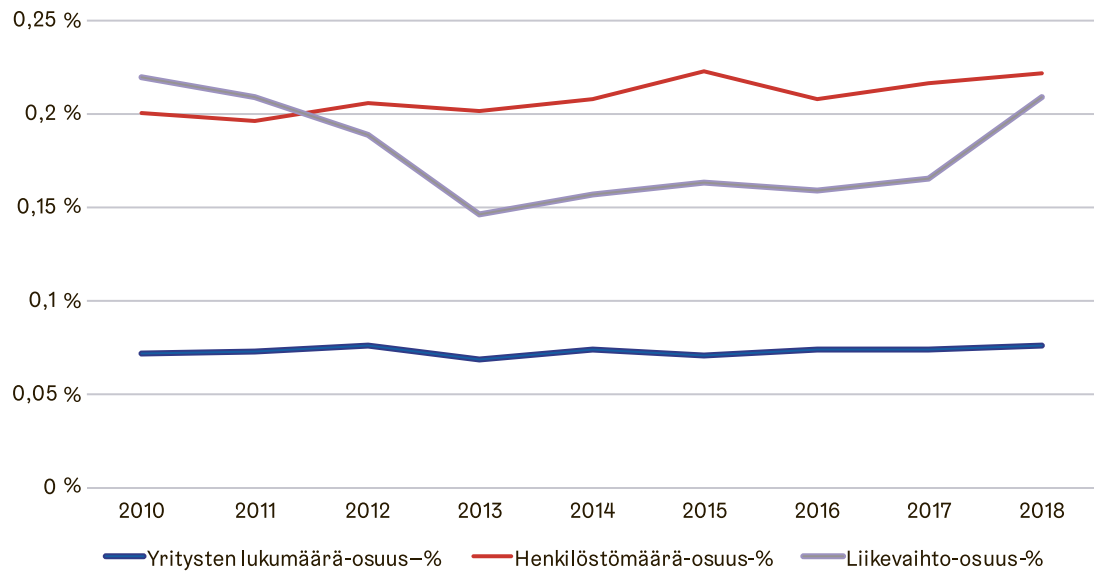
Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus kaupan alalla

Kaikki Suomessa ja Helsingissä toimivat kaupan alan yritykset eivät suinkaan ole kotimaisia, vaan tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla on paljon myös ulkomaalaisomisteisia yrityksiä. Ulkomaalaisomisteisella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka omistuksesta tai äänivallasta yli 50 prosenttia on suoraan tai välillisesti yhden ulkomaisen tahon hallussa (Ulkomaalaisomisteinen yritys, Tilastokeskus 2020f). Tässä luvussa tarkastellaan ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän sekä liikevaihdon kehitystä ensin koko toimialan osalta ja sitten alatoimialoittain.

Yritysten lukumäärän perusteella ulkomaalaisomisteisten osuus oli kaupan alalla vähäinen, mutta niiden asema korostui erityisesti henkilöstömäärissä ja liikevaihdossa. Ulkomaalaisomisteisilla kaupan alan yrityksillä oli merkittävä työllistämisaikutus ja tämä näkyi koko tarkasteluajanjakson ajan. Ulkomaalaisomisteiset yritykset muodostivat kaupan alalla 7,6 prosentin osuuden yritysten lukumäärästä vuonna 2018. Henkilöstömäärän tapauksessa osuus oli korkeampi, miltei 22,1 prosenttia. Liikevaihdon osuus oli hieman pienempi, 20,9 prosenttia vuonna 2018.

Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä pysyi koko tarkasteluajanjakson ajan miltei samalla tasolla, mutta henkilöstömäärän sekä liikevaihdon osuuksissa tapahtui suurempaa muutosta. Yritysten lukumäärän perusteella ulkomaalaisomisteisten osuus oli kaupan alalla vähäinen, mutta niiden asema korostui erityisesti henkilöstömäärissä ja liikevaihdossa. Ulkomaalaisomisteisilla kaupan alan yrityksillä oli merkittävä työllistämisaikutus ja tämä näkyi koko tarkasteluajanjakson ajan. Liikevaihdon näkökulmasta ja yritysten määrän pohjalta tarkasteltuna ulkomaalaisomisteiset yritykset tuottivat merkittävän osan kaupan alan liikevaihdosta koko tarkasteluajanjakson ajan. Henkilöstömäärän osuus laski tarkasteluajan alussa ja pysyi sen jälkeen miltei samalla tasolla vuoteen 2017 saakka. Vuodesta 2017 alkaen ulkomaalaisomisteisten yritysten henkilöstömäärän osuus suhteessa kaikkiin yrityksiin kasvoi ripeästi ja ohitti vuonna 2018 yli 20 prosentin tason. Vastaavasti liikevaihdon osuuden trendi oli lievästi kasvava, mutta osuus pysyi 20 prosentin tuntumassa koko tarkasteluajanjakson ajan (kuvio 7 & liitetaulukko 16).

Kuvio 7. Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018

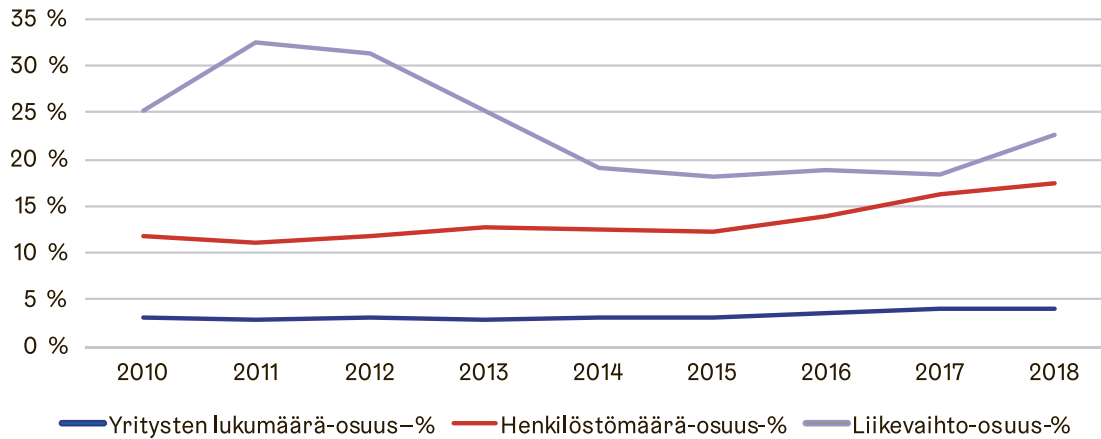

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Tukkukaupassa ulkomaalaisomisteiset yritykset muodostivat yli 10 prosentin osuuden, muilla alatoimialoilla osuuden jäädessä alle viiteen prosenttiin. Ulkomaalaisomisteisten yritysten rooli korostui erityisesti henkilöstömäärää ja liikevaihtoa tarkasteltaessa, mikä indikoi ulkomaalaisomisteisten yritysten asemaa työllistäjänä ja liikevaihdon tuottajana. Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus oli matalinta moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen toimialalla, jossa ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus jäi alle viiden prosentin koko tarkasteluajanjakson ajan.

Henkilöstömäärää ja koko kaupan alan toimialaa tarkasteltaessa ulkomaalaisomisteisten yritysten henkilöstömäärän osuus oli lähes koko tarkasteluajanjakson ajan samalla tasolla. Ainoastaan vuonna 2013 osuus laski alle seitsemän prosentin tason. Liikevaihdon osalta ulkomaalaisomisteisten yritysten osuudessa oli lievää kasvua tarkasteluajanjakson alussa, minkä jälkeen osuus alkoi vähitellen laskea ja osuus oli vuonna 2014 alle kymmenen prosentin tason. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen toimialalla yritysten lukumäärä sekä henkilöstömäärän osuus olivat vähäisempiä kuin keskimäärin koko toimialalla (kuvio 8 & liitetaulukko 17).

Kuvio 8. Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018

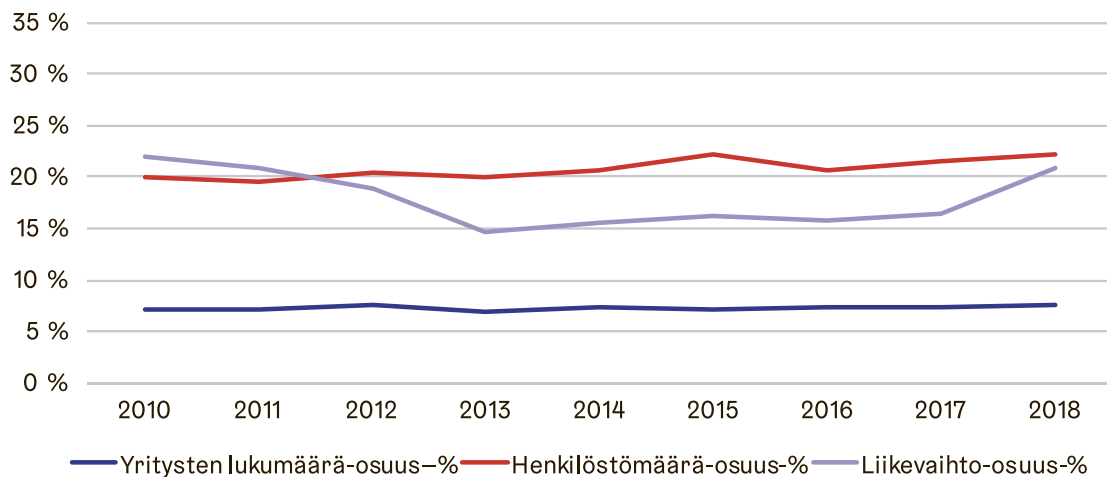

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Kun vertaa ulkomaalaisomisteisten tukkukaupan yritysten asemaa koko toimialan sekä muiden alatoimialojen kehitykseen, näkyy se, että henkilöstömäärän ja yritysten lukumäärän osalta ulkomaalaisomisteisten yritysten asema oli merkittävämpi. Tukkukaupan ulkomaalaisomisteisten yritysten henkilöstömäärän ja lukumäärän osuudet pysyivät lähes samalla tasolla vuosien 2010–2018 välillä. Henkilöstömäärän osuus putosi alle 30 prosentin tason tarkasteluajanjakson loppupuolella, ja yritysten lukumäärä oli yli 10 prosentin tuntumassa koko tarkasteluajanjakson ajan. Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus koko tukkukaupan liikevaihdosta laski roimasti vuosien 2011–2013 välillä ja pysyi tämän jälkeen 15 prosentin tasolla vuoteen 2017 saakka.

Vuonna 2018 liikevaihdon osuus oli kohonnut yli 20 prosenttiin. Ulkomaalaisomisteiset yritykset ovat siten tukkukaupassa merkittävä lisä yritysraakenteeseen. Vaikka kaupan alalla sekä sen alatoimialalla ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus on lukumäärällisesti vähäinen, ei voi sivuuttaa niiden keskeistä roolia työllistäjänä ja liikevaihdon luojana. Ulkomaalaisomisteiset yritykset monipuolistavat kaupan alan yritysraakennetta ja tuovat lisää kilpailua toimialalle, mikä heijastuu kuluttajalle lisätarjontana (kuvio 9 & liitetaulukko 18).

Kuvio 9. Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus tukkukaupan alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018

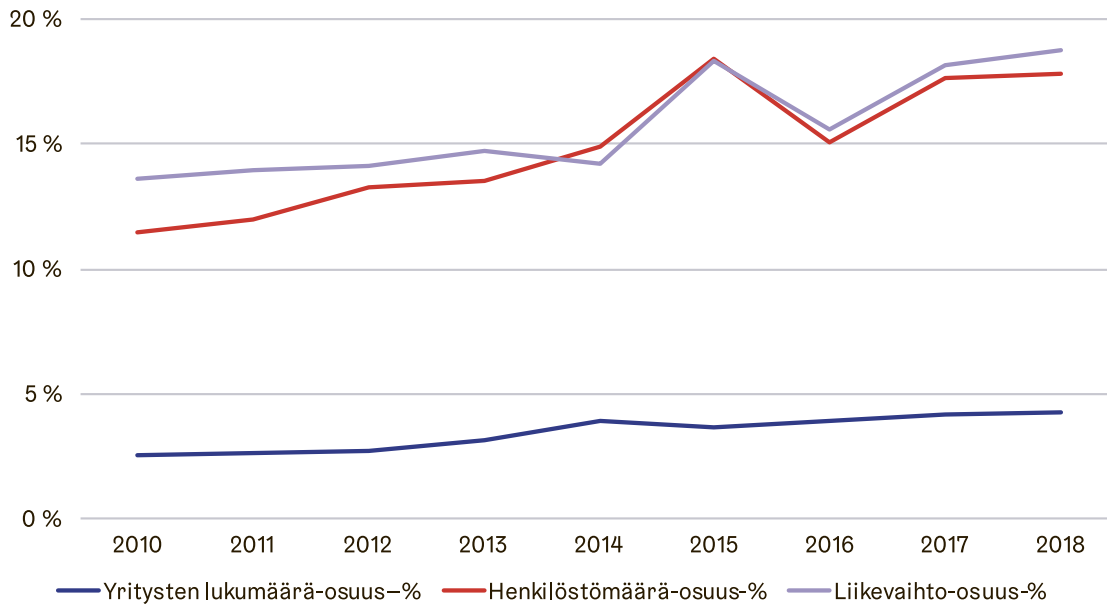

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Vähittäiskaupan toimialalla ulkomaalaisomisteisten yritysten osuuksissa tapahtunut kehitys poikkesi niin koko toimialan kuin muiden alatoimialojen kehityksestä. Yritysten lukumäärän osuuden kehitystrendi oli kasvava, mutta osuuden taso jäi roimasti koko toimialan tasosta. Tämä indikoi sitä, että vähittäiskaupan alalla kotimaiset yritykset omaavat tärkeän roolin alan kehityksen kannalta. Kotimaisten yritysten roolia vähittäiskaupan alalla tuovat esille myös henkilöstömäärien ja liikevaihdon osuuksien kehitys. Vaikka ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä, henkilöstömäärä ja liikevaihto kasvoivat, muodostivat kotimaiset yritykset huomattavasti suuremman osan kaikissa indikaattoreissa.

Kehityksen valossa kotimaisten yritysten asema on korostuneempi erityisesti vähittäiskaupan alla. On syytä kuitenkin korostaa, että sekä tukkukaupan että vähittäiskaupan puolella ulkomaalaisomisteisten yritysten osuudet pääsääntöisesti kasvoivat vuoteen 2015 saakka ja laskivat vuodelle 2016. Vuodesta 2017 alkaen henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuudet ovat alkaneet lievästi nousemaan. Ulkomaalaisomisteisten vähittäiskaupan kaikkien indikaattorien osuuksien kehitystrendi oli kasvava vuosien 2010–2018 välillä (kuvio 10 & liitetaulukko 19).

Kuvio 10. Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus vähittäiskaupan alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Yritysten lukumäärän perusteella ulkomaisomisteisten yritysten merkitys tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla on vähäinen. Henkilöstömääriä sekä liikevaihtoa tarkasteltaessa tilanne on toisenlainen. Ulkomaalaisomisteisten yritysten piirissä työskentelevien henkilöiden sekä yritysten tuottaman liikevaihdon osuus, niin koko toimialan kuin alatoimialatasolla, on merkittävä. On syytä korostaa, että erityisesti tukkukaupan alatoimialalla ulkomaalaisomisteiset yritykset ovat suuria, kun taas muilla alatoimialaloilla näiden yritysten koot voivat vaihdella merkittävästikin. Kotimaisten yritysten keskuudessa on sekä suuria että pieniä yrityksiä toimialasta riippumatta.

Kannattava yritystoiminta edellyttää vireää kasvuympäristöä ja vakaata toimintaympäristöä, jotta ulkomaalaisomisteisilla yrityksillä on motivaatiota tulla uusille markkinoille ja asiakasvirtojen äärelle. Vaikka ulkomaalaisomisteisiä yrityksiä on vähän, ovat ulkomaalaisomisteiset yritykset tärkeitä koko toimialan elinvoimaisuudelle ja kilpailukyvyille. Lukujen valossa tukku- ja vähittäiskaupan ala on yritysten lukumäärällä, henkilöstömäärällä sekä liikevaihdon mitattuna pääsääntöisesti kotimaisten yritysten hallinnassa.

Toimipaikkojen lukumäärä

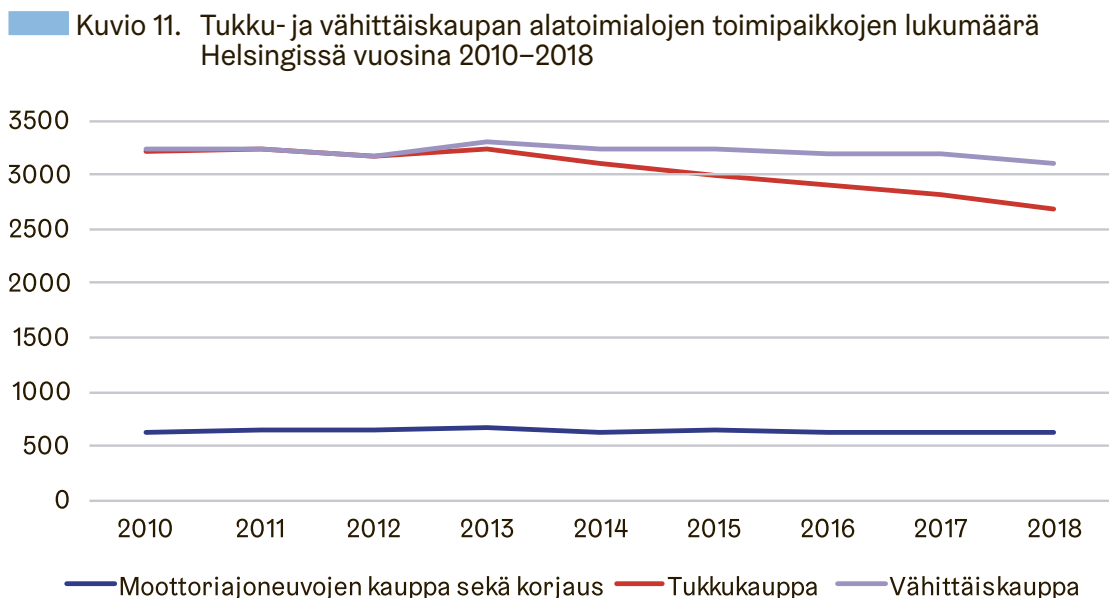
Tarkastelemalla toimipaikkoja on mahdollisuus saada kokonaiskuva fyysisten kauppojen lukumäärästä ja verrata sitä yritysten määrään. Yritysten määrä sekä toimipaikkojen määrä poikkeavat hiukan toisistaan. Sama pätee henkilöstömäärään sekä liikevaihtoon yritysten ja toimipaikkojen osalta. Toimipaikkojen tarkastelu tuo lisäarvoa kaupan alan kehityksen analysointiin monella tavalla. Kaupan ala ja kaupan alan yritykset ovat vahvasti riippuvaisia toimipaikoista ja analysoimalla toimipaikkoja on mahdollisuus saada laajempaa kuvaa kaupan alalla ja sen alatoimialoilla tapahtuneesta kehityksestä.

Kaupan alan toimipaikkojen lukumäärää voidaan tarkastella koko toimialan ohella myös alatoimialoittain, kuten yritysten lukumääriä tarkasteltaessa tehtiin. Vuonna 2018

Helsingissä sijaitsi 6 414 tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkaa ja vuoteen 2010 nähden, toimipaikkojen määrä vähentyi Helsingissä melkein kymmenyksen. Kun Helsingissä vuonna 2018 olleiden toimipaikkojen lukumäärää suhteuttaa yritysten määrään, on ero verrattain vähäinen. Kaupan alan yrityksiä oli Helsingissä 5 384 ja jokaista yritystä kohden oli siten keskimäärin 1,2 toimipaikkaa. Tämä kuvastaa sitä, että Helsingissä toimivilla yrityksillä ei ole montaa toimipaikkaa hallussa yritystä kohden.

Koko toimialalla toimipaikkojen trendi on ollut vähenevä, ja suuret muutokset ovat tapahtuneet erityisesti tukkukaupan ja vähittäiskaupan puolella. On syytä myös korostaa, että suurin osa toimipaikoista myös sijaitsi vähittäiskaupan ja tukkukaupan alatoimialoilla, vuonna 2018 90,1 prosenttia. Kolmannella alatoimialalla moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialan toimipaikkojen lukumäärä muodosti siis alle kymmenen prosenttia koko toimialan toimipaikoista.

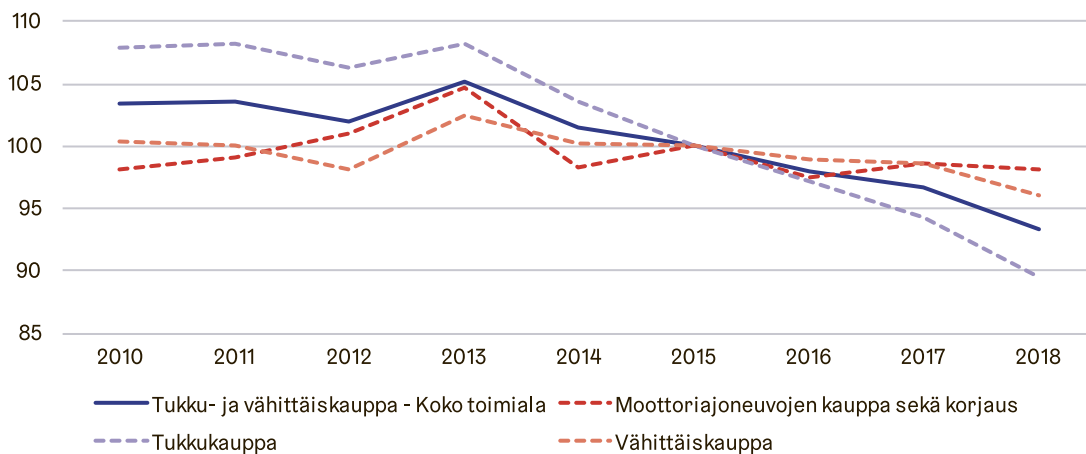
Koko toimialan toimipaikkojen määrä kasvoi ainoastaan vuonna 2013. Jyrkintä väheneminen oli vuosina 2014 ja 2018, jolloin toimipaikkojen määrä väheni 3,5 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen toimipaikkamäärien kehitys oli suhteellisen epätasaista ja kehitys oli ajoittain kasvavaa ja vähenevää. Tukkukaupan toimipaikkojen määrän väheneminen kiihtyi tarkasteluajanjakson loppua kohden. Toimipaikkojen määrä kasvoi tukkukaupan alalla ainoastaan vuosina 2011 ja 2013. Vähittäiskaupassa taas kasvua oli ainoastaan vuonna 2013 ja muina vuosina toimipaikkojen määrä väheni (kuvio 11 & liitetaulukko 20).

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto

Vuoteen 2015 verrattuna toimipaikkojen lukumäärä oli tarkasteluajanjakson alkupuoliskolla koko toimialalla sekä tukkukaupan alalla korkea. Vuodesta 2014 alkaen sekä koko toimialan, että tukkukaupan toimipaikkamäärän kehitystrendi oli vähenevä, ja erityisen jyrkkää lasku oli tukkukaupassa. Vuonna 2018 toimipaikkojen lukumäärä oli miltei kymmenen prosenttiyksikköä alempi kuin tarkasteluajanjakson alussa. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen ja vähittäiskaupan toimipaikkojen lukumäärän kehitys oli suhteellisen tasainen koko tarkasteluajanjakson ajan (kuvio 12 & liitetaulukko 20).

Kuvio 12. Tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkojen lukumäärän kehitys Helsingissä vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto

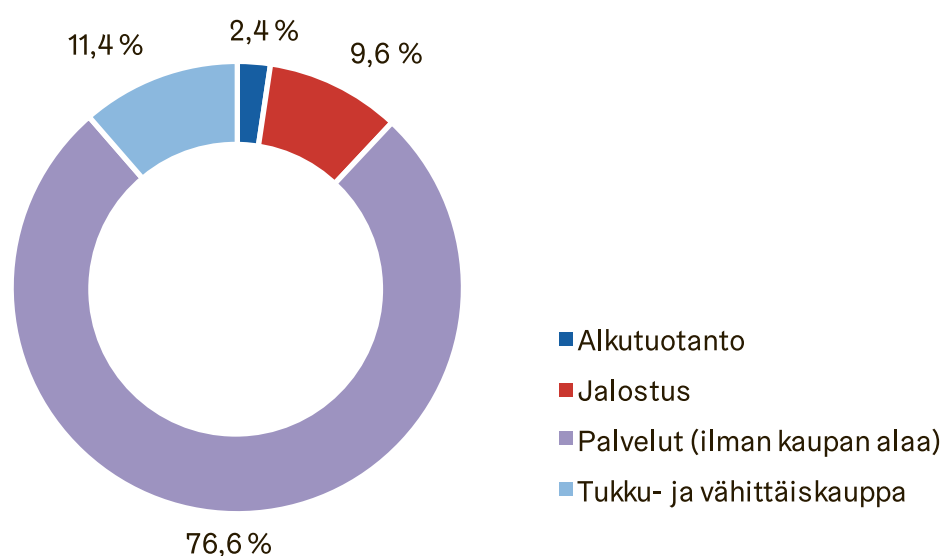
Yritysten henkilöstömäärän ja liikevaihdon ohella myös toimipaikkoja on mahdollista tarkastella vastaavien indikaattorien pohjalta Koska ero yritysten ja toimipaikkojen henkilöstömäärän sekä liikevaihdon välillä on suhteellisen vähäinen, ei toimipaikkakohtaisia muutoksia henkilöstönmäärissä ja liikevaihdossa käsitellä tässä tarkemmin.

Kaupan alan merkitys Helsingin elinkeinoelämälle

Kaupungistuminen sekä yhteiskunnan muuttuminen yhä enenevässä määrin palveluyhteiskunnaksi heijastuu monella tapaa myös kaupan alalle. Tämä heijastuu myös Helsinkiin ja Helsingissä kaupan alalla on vahva rooli niin katukuvassa kuin elinvoiman synnyttäjänä. Kaupan alan kehittyminen ja monipuolistuminen tarjoaa alan yrityksille mahdollisuuksia rakentaa kannattavaa liiketoimintaa elinvoimaisen ja vireän toimintaympäristön ympärille. Kaupan ala on tärkeä osa palvelualaa. Palvelualat muodostivat kokonaisuutena huomattavan suuren osan kaikista Helsingissä toimivista yrityksistä, sillä 88 prosenttia Helsingissä toimivista yrityksistä toimi palvelualalla. Jalostuksen osuus jäi 9,6 prosenttiin ja alkutuotannon 2,4 prosenttiin (kuvio 13. & liitetaulukko 19).

Kaupan ala on strategisesti tärkeä toimiala Helsingin elinkeinotoiminnan näkökulmasta. Kaupan ala on niin yritysten määrän, henkilöstömäärän, liikevaihdon kuin toimipaikkojen lukumääränkin osalta suurimpien toimialojen joukossa. Kaupan ala oli Helsingin kolmanneksi suurin toimiala yritysten lukumäärällä mitattuna vuonna 2018. Kaupan alan yritykset muodostivat 11,4 prosenttia kaikkien toimialojen yrityksistä ja 12,4 prosenttia palvelualojen yrityksistä. Henkilöstömäärällä mitattuna kaupan ala oli toiseksi suurin toimiala, jossa työskenteli 43 535 henkilöä vuonna 2018. Toimipaikkojen tapauksessa kaupan ala oli suurin toimiala, mikä on osoitus kaupan alan merkityksestä Helsingin elinvoimaisuudelle ja toimintaympäristölle. Kaupan ala on siten myös keskeisessä asemassa palvelusektorin osalta (liitetaulukko 18–19).

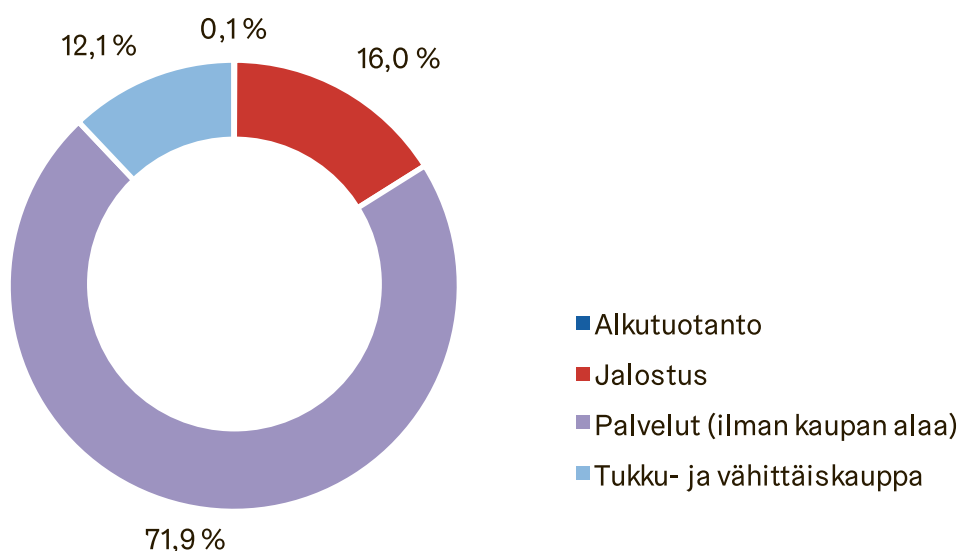
Kuvio 13. Kaupan alan yritysten lukumäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Henkilöstömäärän osalta sektoreiden jakauma on miltei samankaltainen kuin yritysten lukumäärän tapauksessa. Kaupan alan yritykset työllistivät kaikista toimialoista neljänneksi eniten Helsingissä. Kaupan alan yritykset työllistivät 274 800 henkilöä vuonna 2018. Helsingissä toimivien yritysten henkilöstömäärästä kaupan alalla sijaitsi 33 133 ja tämä muodosti 12,1 prosentin osuuden kaikkien toimialojen henkilöstömäärästä. Kaupan alan yritysten osuus henkilöstömäärästä on varsin suuri, mikä kuvastaa kaupan alan merkitystä työllistäjänä ja työpaikkojen synnyttäjänä (kuvio 14 & liitetaulukot 18–19).

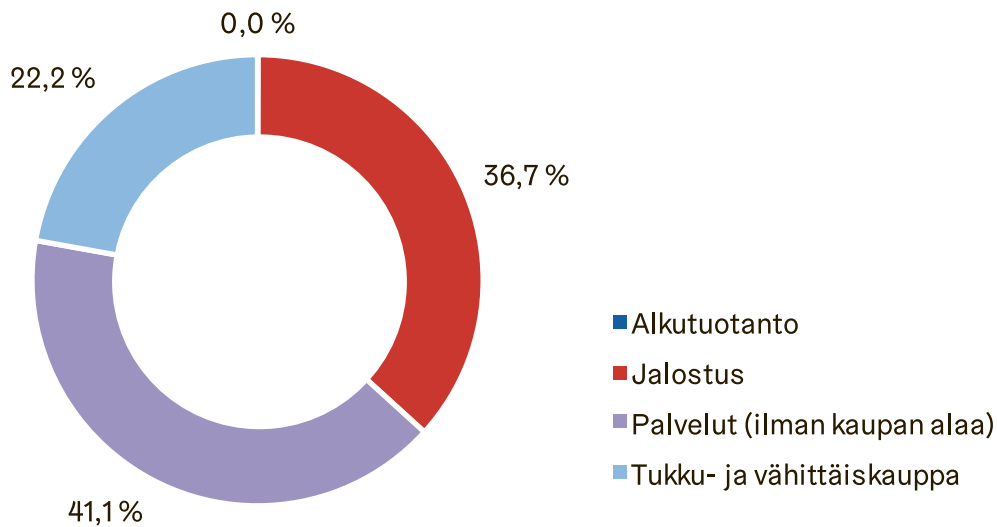
Kuvio 14. Kaupan alan yritysten henkilöstömäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Kaupan alalla on Helsingissä myös liikevaihdon tuottajana suuri merkitys, sillä kaupan ala tuotti 19,5 miljardia euroa liikevaihtoa ja 22 prosenttia kaikkien yritysten tuottamasta liikevaihdosta. Helsingissä toimivat yritykset tuottivat vuonna 2018 liki 87,8 miljardia euroa. Toimialoittain tarkasteltuna teollisuuden toimiala tuotti eniten liikevaihtoa, miltei 25,5 prosenttia Helsingin yritysten tuottamasta liikevaihdosta. Helsingissä toimivat teollisuusyritykset tuottivat 22,5 miljardia euroa liikevaihtoa. Kaupan alan jälkeen seuraavaksi eniten liikevaihtoa Helsingissä tuottivat informaatio- ja viestintäalan yritykset, jotka tuottivat 11,1 miljardia euroa liikevaihtoa. Kolme suurinta toimialaa tuottivat yhdessä yli 60 prosenttia Helsingissä toimivien kaikkien yritysten tuottamasta liikevaihtopotista (liitetaulukko 18).

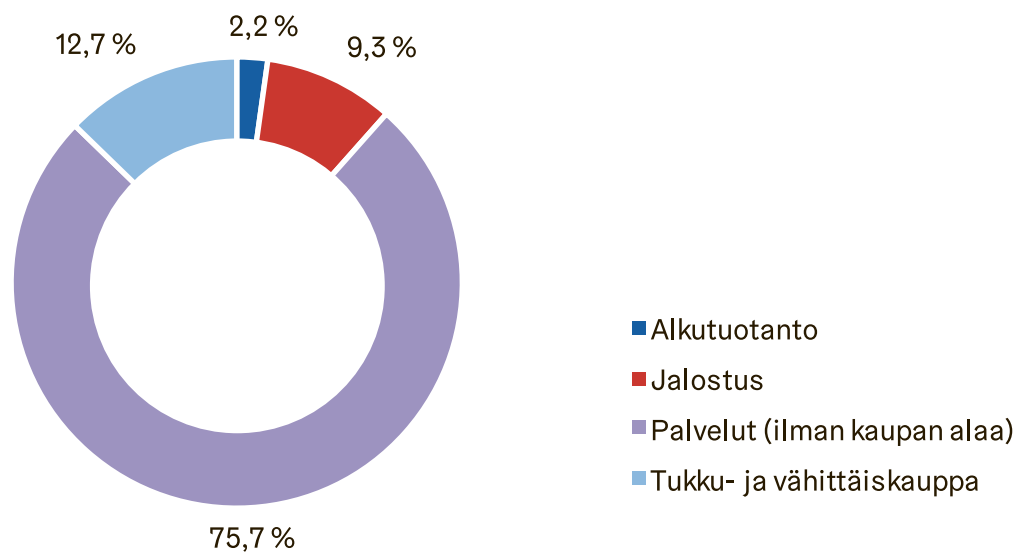
Kuvio 15. Kaupan alan yritysten tuottama liikevaihto suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Toimipaikkojen lukumäärän jakauma vastaa monelta osin yritysten lukumäärän jakaumaa. Helsingissä oli vuonna 2018 yhteensä 50 336 toimipaikkaa, joista 6 414 sijaitsi kaupan alalla. Kaupan alalla sijaitsi 12,7 prosenttia kaikista toimipaikoista. Kaupan alalla sijaitsi toimialatasolla tarkasteltuna toiseksi eniten toimipaikkoja. Sektoreittain tarkasteltuna selkeästi eniten toimipaikkoja sijaitsi palvelusektorilla. Kaupan alan toimipaikat muodostivat 14,4 prosenttia palvelusektorin toimipaikoista. Kaupan alalla on siis keskeinen merkitys toimipaikkojen lukumäärän tarkasteltaessa ja suuri kaupan alan toimipaikkojen lukumäärä heijastuu myös Helsingin katukuvaan sekä elinvoimaisuuteen (kuvio 16 & liitetaulukot 18–19).

Kuvio 16. Kaupan alan yritysten toimipaikkojen lukumäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto

Kaupan alan menestys ja elinvoima ovat tässä osiossa tarkasteltujen indikaattorien valossa tärkeitä Helsingin elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn näkökulmasta. Yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän perusteella kaupan alalla on keskeinen asema Helsingin elinkeinotoiminnassa ja kaupan alasta on muodostunut Helsingille tärkeä tukijalka. Kaupan ala on tarkasteluajanjakson aikana menettänyt asemiaan hiukan, mutta sen merkitys säilyi erityisesti henkilöstömäärän, toimipaikkojen lukumäärän sekä liikevaihdon osalta. Yksittäisiä toimialoja tarkasteltaessa on kaupan ala tarkasteltujen indikaattorien valossa yksi toimialoista kaikissa tarkastelun kohteena olevissa indikaattoreissa. Kaupan alan merkitys pysyy merkittävänä myös tulevaisuudessa, sillä kaupan ala on palveluyhteiskunnan keskiössä ja kasvava Helsinki tulee tarvitsemaan moninaisempia kaupan alan palveluja.

Yhteenveto

Kaupan ala on suurten muutosten kourissa. Lukuisat megatrendit, kuten kaupungistuminen, digitalisaatio ja väestörakenteen muuttuminen muuttavat kaupan alalla toimivien yritysten toimintaympäristöä. Vastaavasti myös kuluttajien tarpeiden muuttuminen sekä yhä nopeammin muuttuva toimintaympäristö tuovat monia haasteita kaupan alan yrityksille, mutta tarjoavat myös lukuisia mahdollisuuksia. Suomen elinkeinotoiminnan elinvoimaisuus ja kilpailukyky riippuu paljolti Helsingistä ja pääkaupunkiseudusta, mikä näkyy myös kaupan alalla. Helsinki esimerkiksi tuotti koko Suomen kaupan alan liikevaihdosta miltei viidenneksen ja yrityksistä sekä henkilöstömäärästä reilu kymmenesosa sijaitsi Helsingissä vuonna 2018.

Helsingissä kaupan alan yritykset operoivat erityisesti tukkukaupan sekä vähittäiskaupan alatoimialoilla, sillä nämä kaksi alatoimialaa muodostivat yli 90 prosenttia kaupan alan yrityksistä. Vastaavanlainen osuus päti myös henkilöstömäärään, liikevaihtoon sekä toimipaikkojen lukumäärään. Erityisesti tukkukauppa on ollut viimeisten vuosien aikana suuressa myllerryksessä, sillä niin yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä kuin liikevaihtokin ovat vähentyneet Helsingissä. Syitä tähän on monia, kaupunkirakenteen tiivistyminen, tukkukauppojen vetäytyminen kaupunkiseudun laitamille ja omalta osaltaan digitalisaatio ovat muovanneet tukkukaupan alatoimialaa Helsingissä. Tukkukaupan roolin pienentyessä, on tämä luonut vähittäiskaupalle suurempia mahdollisuuksia kasvaa ja laajentua Helsingissä. Vähittäiskauppa on tärkeä osa helsinkiläisten lähipalveluja. Huomionarvoista on kuitenkin se, että koko kaupan alan liikevaihto putosi tarkasteluajanjakson aikana miltei 40 prosenttia, mikä johtui suurelta osin tukkukaupan liikevaihdon jyrkästä vähentymisestä.

Kaupan ala on yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän valossa vahvasti pienyritysvetoinen, mutta keskisuurilla ja suurilla yrityksillä on keskeinen rooli työllistäjänä ja liikevaihdon synnyttäjänä. Pieni joukko suuria yrityksiä muodosti melkein viidenneksen kaupan alan liikevaihdosta sekä lähes kolmanneksen henkilöstömäärästä vuonna 2018. Kaupan alalla toimivista yrityksistä valtaosa on suomalaisomisteisia, mutta ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä on kasvanut suhteellisen tasaisesti. Kaupan alan kansainvälistyminen tuo monipuolisempaa tarjontaa helsinkiläisille sekä laajen-

taa helsinkiläisten lähipalveluja. Kaupan alan kansainvälisyys tuo myös uusia toimijoita markkinoille, mikä on näkynyt myös Helsingissä viimeisten vuosien aikana.

Koronaviruksen (COVID-19) aiheuttama epidemia on lyhyellä aikavälillä muuttanut merkittäväällä tavalla kaupan alan rakenteita. Vuoden 2020 kevät ja syksy ovat olleet poikkeuksellista aikaa kaupan alalla, sillä koronavirus (COVID-19) on rajoittanut ihmisten liikkumista muuttanut kulutuskäyttäytymistä, mikä on muovannut kaupan alaa roimasti niin Helsingissä, Suomessa kuin maailmalla. Kaupan alan sisällä jotkut alatoimialat ovat kärsineet huomattavasti erinäisistä rajoitustoimista, kun taas tietyt alatoimialat toimivat normaalisti. Erityisesti erikoiskauppa, kuten vaatekauppa on kärsinyt huomattavasti koronaepidemian aiheuttamista rajoitustoimista. Toisaalta ruoka- ja päivittäistavarakauppa on toiminut suhteellisen normaalisti rajoitustoimenpiteistä huolimatta. Vaikka koronaepidemia on muuttanut kaupan alaa roimasti lyhyellä aikavälillä, on selvää, että vaikutukset tulevat olemaan pitkäkestoisempia. Koronaepidemian seurauksena kaupan alalla uudet sekä laajemmat digitaaliset palvelut ovat tulleet yhä enenevässä määrin osaksi kuluttajien arkea. Ruuan verkkokauppa sekä ostostilauksen tekeminen ennalta ovat tästä esimerkkejä.

Vaikka tässä julkaisussa ei ole pystytty tarkastelemaan koronaepidemian vaikutuksia tarkemmin, on kuitenkin selvää, että vaikutukset ja muutosnopeus kaupan alalla tulevat kiihtymään entisestään. Koronaepidemian tuomat muutokset ja vaikutukset näkyvät erityisesti vähittäiskaupan puolella, mutta myös tukkukaupan sekä moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialoilla on jouduttu sopeutumaan koronaepidemian tuomiin muutoksiin. Erityisesti erikoiskauppa, tori- ja markkinakauppa sekä kotitaloustavaroiden erikoiskauppa ovat kärsineet vähittäiskaupan sektoreista eniten koronaepidemian tuomista rajoituksista. Vaikka kaupan alan liikevaihto kasvaisikin vuonna 2019, on todennäköistä, että kasvu tulee hidastumaan vuodelle 2020 erityisesti erikoiskaupan osalta, sillä korona on vaikuttanut monella tapaa erikoiskaupan yritysten toimintaedellytyksiin.

Vuosi 2020 on ollut koronaepidemian johdosta haasteellinen kaupan alalle, mikä on todennäköisesti vaikuttanut niin yritysten ja toimipaikkojen lukumäärään kuin henkilöstömääräänkin. Näiden lopullinen vaikutus tullaan näkemään vasta epidemian päättymisen jälkeen. Epidemiasta huolimatta Helsinki tarjoaa kaupan alalla toimiville yrityksille vakaan ja elinvoimaisen toimintaympäristön, sillä Helsinki kasvaa ja kehittyy jatkuvasti. Kaupungistuminen ja tämän ohella lisääntyvä väestönkasvu tarjoavat mahdollisuuden laajentaa kaupan alan palveluja helsinkiläisten käytettäväksi.

Lähdeluettelo

Kaupan ala lukuina [verkkosivu].

Helsinki: Kaupan liitto. [viitattu: 25.2.2020].

Saantitapa: <https://kauppa.fi/kaupan-ala/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Alueellinen yritystoimintatilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-6241.

Helsinki: Tilastokeskus 2020a [viitattu: 27.2.2020].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/alyr/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Suomi lukuina 2018 [verkkojulkaisu].

Helsinki: Tilastokeskus 2020c [viitattu 25.2.2020].

Saantitapa: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_sul_201800_2018_19691_net.pdf

Suomen virallinen tilasto (SVT): Toimialojen TOL2008-luokitus [verkkosivu].

Helsinki: Tilastokeskus 2020b [viitattu: 25.2.2020].

Saantitapa: <https://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Toimipaikka-käsitteen määritelmä [verkkosivu].

Helsinki: Tilastokeskus 2020d [viitattu: 26.2.2020].

Saantitapa: <https://www.stat.fi/meta/kas/toimipaikka.html#tab3>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Ulkomaalaisomisteinen yritys-käsitteen määritelmä [verkkosivu].

Helsinki: Tilastokeskus 2020f [viitattu: 4.3.2020].

Saantitapa: <https://www.stat.fi/meta/kas/ulkomaalaisomis.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto [verkkojulkaisu].

Helsinki: Tilastokeskus 2020e [viitattu: 25.2.2020].

Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/yrti/>

Yilmaz, Eyüp. 2020. Työpaikat Helsingissä 2010–2017 [verkkojulkaisu]. Tilastoja-julkaisusarja.

Helsinki: Helsingin kaupunki, Kaupunkitutkimus ja -tilastot [viitattu 24.2.2020].

Saantitapa: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/20_02_25_Tilastoja_3_Yilmaz.pdf

Kuviot ja taulukot

- Kuvio 1.** Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän kehitys Suomessa vuosina 2010–2018
- Kuvio 2.** Yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus alatoimialoittain Helsingissä vuonna 2018
- Kuvio 3.** Tukku- ja vähittäiskaupan alan yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon kehitys Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 4.** Yritysten lukumäärän kehitys kaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 5.** Yritysten henkilöstömäärä tukku- ja vähittäiskaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 6.** Yritysten liikevaihto tukku- ja vähittäiskaupan alatoimialoilla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 7.** Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 8.** Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 9.** Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus tukkukaupan alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 10.** Ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän ja liikevaihdon osuus vähittäiskaupan alatoimialalla Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 11.** Tukku- ja vähittäiskaupan alatoimialojen toimipaikkojen lukumäärä Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 12.** Tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkojen lukumäärän kehitys Helsingissä vuosina 2010–2018
- Kuvio 13.** Kaupan alan yritysten lukumäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018
- Kuvio 14.** Kaupan alan yritysten henkilöstömäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018
- Kuvio 15.** Kaupan alan yritysten tuottama liikevaihto suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018
- Kuvio 16.** Kaupan alan yritysten toimipaikkojen lukumäärä suhteessa Helsingin elinkeinorakenteeseen vuonna 2018

Laatuseloste

Aineisto

Julkaisussa käytetyt aineistot pohjautuvat Tilastokeskuksen ylläpitämiin yritysten rakenne- ja tilinpäätösaineistoihin sekä alueelliseen yritystoimintaan liittyviin aineistoihin. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot kuvaavat Suomessa toimivia yrityksiä ja niiden toimintaa. Tilasto sisältää toimialoittaisia tietoja yritysten lukumäärästä, henkilöstöstä, tilinpäätöksistä sekä liikevaihdon kehitymisestä. Alueellinen yritystoimintatilasto taas kuvaa yritysten toimipaikkojen rakennetta ja toimintaa alueittain, toimialoittain ja kokoluokittain. Tilastoaineisto kattaa kaikkien aktiivisten yritysten toimipaikat.

Toimipaikka eli paikallinen toimialayksikkö on yhden yrityksen tai yritystyyppisen yksikön omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluksia tuottava tuotantoyksikkö. Toimipaikkoja ovat esim. varasto, myymälä, torikoju ja kioski. Julkaisussa tarkastellaan käytettyjen aineistojen pohjalta kattavasti tukku- ja vähittäiskaupan toimialan kehitystä Suomessa. Helsingin osalta tarkastelu on laajempi ja perusteellisempi. Aineistojen viimeisin käytettävissä oleva tieto on peräisin vuodelta 2018 ja tarkasteluajanjaksona käytetään vuosia 2010–2018.

Edelliset tiedot

Edellinen julkaisu: -

Liitetaulukot – Tukku ja vähittäiskauppa Suomessa

Liitetaulukko 1. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Suomessa vuosina 2010–2018

Toimiala (TOL2008)	Vuosi	Yritysten lukumäärä	Yritysten henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)
Tukku- ja vähittäiskauppa	2010	45 439	250 725	115,5
Tukku- ja vähittäiskauppa	2011	45 231	254 873	124,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	2012	44 627	252 472	128,7
Tukku- ja vähittäiskauppa	2013	45 538	255 490	123,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	2014	44 523	245 916	116,6
Tukku- ja vähittäiskauppa	2015	43 787	239 718	113,9
Tukku- ja vähittäiskauppa	2016	42 763	237 558	115,4
Tukku- ja vähittäiskauppa	2017	41 987	234 943	118,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	2018	40 300	234 520	112,5

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 2. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Suomessa vuosina 2010–2018

Toimiala (TOL2008)	Vuosi	Yritysten lukumäärä	Yritysten henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2010	9 056	34 482	15,3
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2011	9 157	36 028	17,8
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2012	9 188	36 057	17,0
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2013	9 487	37 424	14,6
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2014	9 401	36 883	14,9
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2015	9 440	36 248	15,2
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2016	9 399	36 804	16,5
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2017	9 562	37 278	17,5
Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	2018	9 450	37 538	17,0

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 3. Tukkukaupan alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Suomessa vuosina 2010–2018

Toimiala (TOL2008)	Vuosi	Yritysten lukumäärä	Yritysten henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)
Tukkukauppa	2010	14 896	79 957	65,0
Tukkukauppa	2011	14 923	80 231	70,0
Tukkukauppa	2012	14 726	78 800	73,2
Tukkukauppa	2013	15 144	78 825	69,9
Tukkukauppa	2014	14 608	75 942	63,9
Tukkukauppa	2015	14 238	74 578	61,4
Tukkukauppa	2016	13 838	74 167	61,7
Tukkukauppa	2017	13 513	76 895	62,5
Tukkukauppa	2018	12 952	76 952	57,6

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 4. Vähittäiskaupan alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Suomessa vuosina 2010–2018

Toimiala (TOL2008)	Vuosi	Yritysten lukumäärä	Yritysten henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)
Vähittäiskauppa	2010	21 487	136 286	35,1
Vähittäiskauppa	2011	21 151	138 613	36,5
Vähittäiskauppa	2012	20 713	137 615	38,5
Vähittäiskauppa	2013	20 907	139 241	38,6
Vähittäiskauppa	2014	20 514	133 091	37,9
Vähittäiskauppa	2015	20 109	128 891	37,4
Vähittäiskauppa	2016	19 526	126 588	37,3
Vähittäiskauppa	2017	18 912	120 771	38,1
Vähittäiskauppa	2018	17 898	120 030	37,8

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 5. Tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkojen lukumäärä Suomessa vuosina 2010–2018

Vuosi	Tukku- ja vähittäiskauppa (koko toimiala)	Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	Tukkukauppa	Vähittäiskauppa
2010	56 731	10 486	16 874	29 371
2011	56 539	10 606	16 948	28 985
2012	56 023	10 665	16 707	28 651
2013	57 655	11 060	17 314	29 281
2014	56 770	11 019	17 094	28 657
2015	55 605	11 046	16 623	27 936
2016	54 397	10 978	16 244	27 175
2017	54 207	11 181	15 925	27 101
2018	52 221	11 087	15 401	25 733

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto

Liitetaulukot – Tukku- ja vähittäiskauppa Helsingissä

Liitetaulukko 6. Tukku- ja vähittäiskaupan ja sen alatoimialojen yritysten lukumäärä Helsingissä vuosina 2010–2018

Vuosi	Tukku- ja vähittäis- kauppa	Moottoriajoneu- vojen kauppa sekä korjaus	Tukkukauppa	Vähittäiskauppa
2010	6 194	552	3 121	2 521
2011	6 201	559	3 125	2 517
2012	6 080	571	3 062	2 447
2013	6 181	582	3 106	2 493
2014	5 992	549	2 980	2 463
2015	5 915	559	2 884	2 472
2016	5 812	555	2 799	2 458
2017	5 686	559	2 709	2 418
2018	5 384	548	2 555	2 281

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 7. Tukku- ja vähittäiskaupan ja sen alatoimialojen yritysten henkilöstömäärä Helsingissä vuosina 2010–2018

Vuosi	Tukku- ja vähittäis- kauppa	Moottoriajoneu- vojen kauppa sekä korjaus	Tukkukauppa	Vähittäiskauppa
2010	40 463	3 861	17 765	18 837
2011	41 024	3 863	17 926	19 235
2012	40 672	3 796	17 394	19 482
2013	40 006	3 765	16 459	19 782
2014	38 193	3 505	15 527	19 160
2015	36 455	3 355	15 019	18 080
2016	35 196	3 275	14 772	17 150
2017	34 280	3 331	14 063	16 886
2018	33 133	3 263	13 205	16 665

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 8. Tukku- ja vähittäiskaupan ja sen alatoimialojen yritysten liikevaihto (miljardia euroa) Helsingissä vuosina 2010–2018

Vuosi	Tukku- ja vähittäiskauppa	Moottoriajoneuvojen kauppa sekä korjaus	Tukkukauppa
2010	31,7	2,4	24,9
2011	34,7	2,2	27,8
2012	38,9	2,0	31,8
2013	33,7	1,7	27,0
2014	28,4	1,3	22,1
2015	25,9	1,3	19,8
2016	26,5	1,4	20,3
2017	25,3	1,5	18,6
2018	19,5	1,3	13,1

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 9. Tukku- ja vähittäiskaupan toimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto suuruusluokittain Helsingissä 2010–2018

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–49 henkeä									
Lukumäärä	5 997	5 996	5 871	5 979	5 797	5 722	5 622	5 507	5 211
Henkilöstömäärä	18 811	18 595	18 080	18 008	17 377	17 129	16 710	17 013	17 882
Liikevaihto (miljardia euroa)	10,4	11,6	9,0	9,0	8,2	11,4	11,3	10,3	9,4
50–249 henkeä									
Lukumäärä	124	135	139	134	130	130	126	119	118
Henkilöstömäärä	5 971	6 273	6 444	6 111	5 577	5 649	5 380	4 790	4 820
Liikevaihto (miljardia euroa)	3,8	3,5	11,5	8,0	8,2	3,8	3,7	3,6	6,4
250–henkeä									
Lukumäärä	73	70	70	68	65	63	64	60	55
Henkilöstömäärä	15 680	16 157	16 148	15 887	15 238	13 677	13 107	12 478	10 431
Liikevaihto (miljardia euroa)	17,6	19,6	18,4	16,7	12,0	10,8	11,5	11,4	3,7

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 10. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto suuruusluokittain Helsingissä 2010–2018

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–49 henkeä									
Lukumäärä	527	531	541	552	519	529	526	529	516
Henkilöstömäärä	1 467	1 480	1 531	1 453	1 290	1 311	1 298	1 386	1 283
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,9	1,0	0,9	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4
50–249 henkeä									
Lukumäärä	10	12	14	14	16	16	16	17	20
Henkilöstömäärä	506	444	414	497	540	569	599	597	747
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,6	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
250–henkeä									
Lukumäärä	15	16	16	16	14	14	13	13	12
Henkilöstömäärä	1 889	1 940	1 852	1 814	1 676	1 475	1 378	1 348	1 232
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,9	1,1	1,0	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 11. Tukkukaupan alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto suuruusluokittain Helsingissä 2010–2018

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–49 henkeä									
Lukumäärä	3 033	3 037	2 975	3 027	2 905	2 813	2 729	2 651	2 499
Henkilöstömäärä	10 528	10 366	9 932	9 698	9 406	9 137	8 968	8 920	9 831
Liikevaihto (miljardia euroa)	7,9	9,1	6,4	6,6	6,2	9,2	9,1	7,9	7,0
50–249 henkeä									
Lukumäärä	65	67	69	62	59	56	53	44	44
Henkilöstömäärä	3 766	3 743	4 029	3 581	3 260	3 178	2 734	2 184	2 138
Liikevaihto (miljardia euroa)	2,8	2,8	10,7	7,2	7,4	3,0	2,8	2,7	5,5
250–henkeä									
Lukumäärä	23	21	18	17	16	15	17	14	12
Henkilöstömäärä	3 471	3 817	3 434	3 181	2 861	2 704	3 070	2 959	1 236
Liikevaihto (miljardia euroa)	14,2	15,9	14,7	13,2	8,5	7,5	8,4	8,0	0,6

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 12. Vähittäiskaupan alatoimialan yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto suuruusluokittain Helsingissä 2010–2018

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–49 henkeä									
Lukumäärä	2 437	2 428	2 355	2 400	2 373	2 380	2 367	2 327	2 196
Henkilöstömäärä	6 816	6 749	6 618	6 858	6 681	6 681	6 444	6 708	6 767
Liikevaihto (miljardia euroa)	1,6	1,5	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7	1,9	2,0
50–249 henkeä									
Lukumäärä	49	56	56	58	55	58	57	58	54
Henkilöstömäärä	1 700	2 087	2 001	2 033	1 778	1 901	2 047	2 008	1 935
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,4	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
250–henkeä									
Lukumäärä	35	33	36	35	35	34	34	33	31
Henkilöstömäärä	10 321	10 400	10 863	10 891	10 702	9 498	8 659	8 171	7 962
Liikevaihto (miljardia euroa)	2,4	2,6	2,7	2,6	2,8	2,6	2,5	2,7	2,6

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 13. Tukku- ja vähittäiskaupan ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Helsingissä vuosina 2010–2018

Kaikki yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	6 194	6 201	6 080	6 181	5 992	5 915	5 812	5 686	5 384
Henkilöstömäärä	40 463	41 024	40 672	40 006	38 193	36 455	35 196	34 280	33 133
Liikevaihto (miljardia euroa)	31,7	34,7	38,9	33,7	28,4	25,9	26,5	25,3	19,5
Ulkomaalaisomisteiset yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	444	450	459	425	440	419	425	419	407
Yritysten lukumäärä- osuus-%	7,2 %	7,3 %	7,5 %	6,9 %	7,3 %	7,1 %	7,3 %	7,4 %	7,6 %
Henkilöstömäärä	8 098	8 048	8 340	8 035	7 930	8 102	7 308	7 409	7 336
Henkilöstömäärä- osuus-%	20,0 %	19,6 %	20,5 %	20,1 %	20,8 %	22,2 %	20,8 %	21,6 %	22,1 %
Liikevaihto (miljardia euroa)	6,9	7,2	7,3	4,9	4,4	4,2	4,2	4,2	4,1
Liikevaihto -osuus-%	21,9 %	20,9 %	18,8 %	14,6 %	15,6 %	16,2 %	15,9 %	16,4 %	20,9 %

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 14. Moottoriajoneuvojen kaupan sekä korjauksen ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä, henkilöstö-määrä ja liikevaihto Helsingissä vuosina 2010–2018

Kaikki yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	552	559	571	582	549	559	555	559	548
Henkilöstömäärä	3 861	3 863	3 796	3 765	3 505	3 355	3 275	3 331	3 263
Liikevaihto (miljardia euroa)	2,4	2,2	2,0	1,7	1,3	1,3	1,4	1,5	1,3
Ulkomaalaisomisteiset yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	17	16	17	16	17	17	19	22	22
Yritysten lukumäärä-osuus-%	3,1	2,9	3,0	2,7	3,1	3,0	3,4	3,9	4,0
Henkilöstömäärä	454	425	445	476	438	411	451	537	568
Henkilöstömäärä-osuus-%	11,8	11,0	11,7	12,6	12,5	12,3	13,8	16,1	17,4
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,6	0,7	0,6	0,4	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Liikevaihto-osuus-%	25,1	32,5	31,2	25,1	19,1	18,1	18,8	18,5	22,6

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 15. Tukkukaupan ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Helsingissä vuosina 2010–2018

Kaikki yritykset								
Vuosi	2010	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	3 121	3 125	3 106	2 980	2 884	2 799	2 709	2 555
Henkilöstömäärä	17 765	17 926	16 459	15 527	15 019	14 772	14 063	13 205
Liikevaihto (miljardia euroa)	24,9	27,8	27,0	22,1	19,8	20,3	18,6	13,1
Ulkomaalaisomisteiset yritykset								
Vuosi	2010	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	362	368	329	326	311	310	296	288
Yritysten lukumäärä-osuus-%	11,6	11,8	10,6	10,9	10,8	11,1	10,9	11,3
Henkilöstömäärä	5 473	5 308	4 879	4 639	4 353	4 265	3 885	3 801
Henkilöstömäärä-osuus-%	30,8	29,6	29,6	29,9	29,0	28,9	27,6	28,8
Liikevaihto (miljardia euroa)	5,7	5,9	3,8	3,5	3,1	3,2	2,9	2,8
Liikevaihto-osuus-%	23,1	21,1	13,9	15,7	15,6	15,7	15,8	21,6

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 16. Vähittäiskaupan ulkomaalaisomisteisten yritysten lukumäärä, henkilöstömäärä ja liikevaihto Helsingissä vuosina 2010–2018

Kaikki yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lukumäärä	2 521	2 517	2 447	2 493	2 463	2 472	2 458	2 418	2 281
Henkilöstömäärä	18 837	19 235	19 482	19 782	19 160	18 080	17 150	16 886	16 665
Liikevaihto (miljardia euroa)	4,4	4,6	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9	5,2	5,1
Ulkomaalaisomisteiset yritykset									
Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yritysten lukumäärä	65	66	67	80	97	91	96	101	97
Yritysten lukumäärä-osuus-%	2,6	2,6	2,7	3,2	3,9	3,7	3,9	4,2	4,3
Henkilöstömäärä	2 171	2 315	2 594	2 680	2 853	3 338	2 592	2 987	2 967
Henkilöstömäärä-osuus-%	11,5	12,0	13,3	13,5	14,9	18,5	15,1	17,7	17,8
Liikevaihto (miljardia euroa)	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,9	0,8	0,9	1,0
Liikevaihto-osuus-%	13,6	14,0	14,1	14,7	14,2	18,4	15,6	18,1	18,7

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto

Liitetaulukko 17. Tukku- ja vähittäiskaupan sekä sen alatoimialojen toimipaikkojen lukumäärä Helsingissä vuosina 2010–2018

Vuosi	Tukku- ja vähittäis- kauppa	Moottorijoneuvojen kauppa sekä korjaus	Tukkukauppa	Vähittäiskauppa
2010	7 106	634	3 228	3 244
2011	7 107	640	3 235	3 232
2012	7 002	652	3 180	3 170
2013	7 222	676	3 235	3 311
2014	6 970	635	3 096	3 239
2015	6 867	646	2 990	3 231
2016	6 732	630	2 907	3 195
2017	6 645	637	2 820	3 188
2018	6 414	634	2 677	3 103

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto

Liitetaulukot – Kaupan alan merkitys Helsingin elinkeinoelämälle

Liitetaulukko 18. Helsingin toimialajakauma yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän osalta vuonna 2018

Toimiala (TOL2008)	Yritysten lukumäärä	Henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)	Toimipaikkojen lukumäärä
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	1 114	183	0,04	1 114
B Kaivostoiminta ja louhinta	18	143	0,28	20
C Teollisuus	1 406	18 504	22,45	1 470
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytys- liiketoiminta	96	1 846	3,21	122
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	60	922	0,41	73
F Rakentaminen	2 975	22 562	5,89	3 017
G Tukku- ja vähittäiskauppa	5 384	33 133	19,47	6 414
H Kuljetus ja varastointi	1 719	13 719	2,93	1 822
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1 915	14 970	1,70	2 680
J Informaatio ja viestintä	3 608	40 000	11,09	3 678
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3 173	22 534	0,07	3 326
L Kiinteistöalan toiminta	5 481	6 031	5,27	5 571
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	9 346	33 362	6,03	9 409
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	2 170	43 535	4,02	2 328
P Koulutus	845	2 298	0,28	869
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	3 132	12 195	1,45	3 398
R Taiteet, viihde ja virkistys	1 918	4 308	2,93	1 997
S Muu palvelutoiminta	2 947	4 465	0,32	3 028
T,U,X Muu ja tuntematon	18	91	0,04	14
Kaikki toimialat yhteensä	47 325	274 800	87,87	50 350

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto, Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Liitetaulukko 19. Helsingin elinkeinorakenne yritysten lukumäärän, henkilöstömäärän, liikevaihdon sekä toimipaikkojen lukumäärän osalta vuonna 2018

Sektori	Yritysten lukumäärä	Henkilöstömäärä	Liikevaihto (miljardia euroa)	Toimipaikkojen lukumäärä
Alkutuotanto A)	1 114	183	0,04	1 114
Jalostus (B-F)	4 555	43 977	32,24	4 702
Palvelut (G-S)	41 638	230 550	55,56	44 520
- Palvelut (pl. Kauppa)	36 254	197 417	36,08	38 106
- Tukku- ja vähittäiskauppa (G)	5 384	33 133	19,47	6 414
Muu ja tuntematon (T,U,X)	18	91	0,04	14
Kaikki sektorit yhteensä	47 325	274 800	87,87	50 350

Lähde: Tilastokeskus, Alueellinen yritystoimintatilasto, Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastot

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
kaupunkitutkimus ja -tilastot

Julkaisutilaukset
p. 09 310 36293

Internet
www.hel.fi/kaupunkitieto